ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! имени

Бурят-Монголой ҮНЭН

...й Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 201 (1801)
АВГУСТЫН 25
ЧЕТВЕРГ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр Улан-Удэдэ хони үсхэбэрилгөөр Сибириин ба Дальна Востогой областьнууд хоорондын зүблөөн нээгдэхэнь.

Зүблөөндэ хабаадагшадта амар мэндэ хүргэе!

Хони үсхэбэрилгын шухала зорилгонууд

...үсхэбэрилгөөр Сибириин ба ...Востогой областьнууд хоо... зүблөөн Улан-Удэдэ мүнөө... ...дэхэнь. Энэ зүблөөн дээрэ ...хэбэрилгын шухала асуудал... ...эгдэхэ байна.

...унистическэ парти, Советскэ ...ьство Баруун ба Зүүн Си... ...нарин, нарибтар ноohотой хо... ...үсхэбэрилхэ хоёрдохи база ...лохо зорилго табиhан байна. ...республика энэ зонодо оро... ...ин ноohотой хони үсхэбэрил... ...hайн условинууд Бурят... ...до бии гэжэ КПСС-эй ЦК-... ...арска Пленум дээрэ тэмдэг... ...hэн. Үнэхөөрөөшье, манай ...эн ехэ сабшалан ба бэлшээ... ...лагдадаг газар, үни урдан... ...шо мал хаража дүршэлтэй ...хонишод бии гээшэ. Рес... ...доторнай үүлтэртэ хони үс... ...эг гүрэнэй племенной рас... ...бии, олон колхозуудта үүл... ...нидой фермэнүүд ба отара... ...йгуулагданхай. Племенной ...рние hайжаруулха хэрэгтэ ...жэл бүри ехэ мүнгэ зөөри

...й республикын колхозни... ...вхозуудай хүдэлмэришэд, ...ажахын мэргэжэлтэд парти, ...тельствынгаа табиhан зорил... ...үүлхэ хүсэлэнтэй байhан ...а нэгэн hаналтайгаар мэдүү... Колхозууд ба совхозууд ой... ...ёр-гурбан жэлэй туршада ...айшалалгые эрид ехэ болго... ...холын хараата түсэбүүд соо... ...далба. 1957 ондо зуун гектар ...дэ, 1954 онтой сасуулбал, ...нhаа ехэ ноohон абтаха, ...бүхы ноohоной 80 про... ...нарин ба нарибтар болгогдо... ...ой.

...й хоёр жэлэй туршада рес... ...колхозууд ба совхозууд ...тоо толгойе олошоруулха, ...нь hайжаруулха талаар за... ...амжалтануудые туйлаба. ...й июлиин 1-дэ хонидой тоо ...ойхиhоо зуу гаран мянган ...ор олошороод байгаа. Мү... ...дэ колхозууд ба совхозууд ...нёдондонойхиhоо 25 про... ...ноohо тушаагаа. Тиихэдэ ...нарибтар ноohон ехэ болоо.

...колхозууд, фермэнүүд, ота... ...олон хонишод бүришье ехэ ...нуудые туйлаhан байна. ...а Сүхын МТС-үүдэй харь... ...колхозууд хонин бүриhөө нё... ...ойхиhоо гурбан зуу гаран ...ноohо, Хонхолойн МТС-эй ...а колхозууд—хахад кило... ...шахуу ноohо ехээр хайшал... ...а.

...ье, хони үсхэбэрилгын хэ... ...дутагдалнууд бии байна. ...нютагуудта ноohо хайшалал... ...найхиhаа доошолуулhан ...удшье үсөөн бэшэ үзэгдэ... ...ын МТС-эй харьяата кол... ...хонидой тоо толгойе олошо... ...сэбөө дүүргээгүй, племен... ...лмэри муугаар ябуулhан ...энэ жэлдэ нёдондонойхи... ...ноohо абаа.

..., Кударын, Бичурын, Зэ... ...усад зарим аймагуудай ...хозууд хони үсхэбэрилхэ ...эйнгээ түсэбые хангалта... ...дүүргэжэ байна. Энэ юун ...болооб гэхэдэ, хонид олоор ...н, олон хурьгад үхэhэн ...ом. Хэрбээ хонидые hубай... ...болёо hаа, жэлдээ хонидой ...е 25—30 процентээр оло... ...а боломоор байhаниинь тү... ...эй жэшээ дээрэhээ хараг...

...ые эртэ үбэл түрүүлжэ, ...ьень кошарно-базова ар... ...ажүүлхэ гээшэ олон түл ...та мүн гэжэ зоотехни... ...хын туйлалтанууд ба тү... ...эй дүй дүршэл заажа ...лендумын МТС-эй харьяа... ...уудта мүнөө жэлдэ бүхы ...ай гурбанай нэгэ хубинь ...аа. Энээнэй ашаар Калини... ...Хрущевой нэрэмжэтэ колхо... ...н эхэ хонин бүриhөө 75—85 ...ые, Карл Марксын нэрэмжэ... ...з—95 хурьгадые абаhан ...Тиихэдэ эртэ гараhан хурь... ...доо үхөөгүй шахуу юм.

...ые эртэ үбэл хурьгалуул... ...а тэдэниие август—сентябрь ...ороондо оруулха хэрэгтэй. ...ороондо ороhон хонид ...hайнтай байhан дээрэhээ hу... ...гүй, түл hайнтай байдаг ...эртэ хурьгалhан хонидые ...хэнзэлүүлжэ, хонидойнгоо ...толгойе түргэнөөр олошо... ...болохо гээшэ. Үбэл эртэ ...хурьгад элүүр hайнаар түл... ...даалахи үбэлжэлгэдэ хүсэл ...жо ородог. Гадна, эртэ га-раhан хурьгадай ноohо зундаа хайшалжа, нэмэлтэ ноohо абаха арга олдоно. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз мүнөө жэл хонидоо эртэ үбэл түрүүлжэ, олон хурьгадые абаhан, үбэлэй хурьган бүхэнhөө 510 грамм ноohо хайшалжа абаhан байна.

Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хуушанайхяараа болоод, энэ түрүү аргые муугаар хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энээниие иимэ баримтанууд гэршэлнэ. Үбэл эртэ хурьгадые абахын тула хонидоо август—сентябрь hарада ороондо оруулхада таатай зохид байбашье, олон нютагуудта мүнөө орооной кампани муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Искусственна аргаар хонидые ороондо оруулхын орондо, миин хусада табидаг ушарнууд гарана. Эдэ дутагдалнуудые эрид шууд зайсуулха хэрэгтэй.

Нарин, нарибтар ноohотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ хэрэгтэ племенной хүдэлмэри тон шухала удхашанартай байна. Гэбэшье, зарим нютагуудта энэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ олоң хонидто бонитировко хэгдэhэн байгаа. Тиигэбэшье, хонидые ноohоной шанараар илгангүй, харин хамтадань байлгадаг ушарнууд олон. Эрхим үүлтэрэй хусануудые хүсэдөөр хэрэглэнгүй, шэрүүн ноohотой нютагай үүлтэрэй хусада хонидоо табиhан баримтанууд үсөөн бэшэ бии гээшэ. Иимэ ябадалые саашадаа тэсэжэ болохогүй байна.

Зоотехническэ хүдэлмэрилэгшэд хонидой үүлтэр hайжаруулха хэрэгые ёhотой hайнаар эрхилхэ зорилготой. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа нарин, нарибтар ноohотой хонидые олошоруулха гол шухала арга мүн. Тиихэдэ, малажалай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд малшадта энэ талаар ехэ туhаламжа үзүүлдэг болохо зэргэтэй. Иимэ эрилтэ партиин ЦК-гэй январска Пленум табиhан байна. Илангаяа Иволгын племенной рассадник колхозуудта хони үсхэбэрилгын асуудалнуудта хамаардаггүй байхаяа болижо, племенной хүдэлмэриие бодото дээрэнь эрхилдэг болохо ёhотой.

Хонидой харууhалга ба эдеэлүүлгые hайжаруулха гээшэ малшадай шухала зорилго мүн. Энээнэй тула түрүү малшадай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал ехэ удхашанартай байна.

Манай эндэхи үргэн ехэ бэлшээриие зүбөөр, хүсэдөөр ашаглаха хэрэгтэй. Теэд зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд амараа хараад, уhанда дүтэ газарта малаа бэлшээдэг, уhагүй бэлшээриие хэрэглэхэ гэжэ оролдодоггүй байна. Бэлшээри дээрээ худаг малтаха, уhа гарахагүй газартань уhа зөөжэ малдаа уулгаха шухала гээшэ. Энэ талаар «Мелиоводстройн» конторо колхозуудта туhаламжа үзүүлдэг болохо ёhотой.

Малай байрануудые барилгада колхозууд ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд ехэ анхарал хандуулха ёhотой. Типовой hайн байрануудгүй hаа, нарин ба нарибтар ноohотой эрхим үүлтэрэй хонидые олоор үсхэбэрилхэ аргагүй гээшэ. Илангаяа хонидоо үбэл эртэ хурьгалуулдаг болоходоо хурьгадаа бултыень типовой байраар хангаха шухала.

Хонишодой отарануудые дүршэлтэй малшадаар хүсэд бүридүүлхэ, малшадта ажаhуудалай ба культурна hайн услови байгуулха гээшэ шухала зорилго мүн. Колхозуудай правленинүүд болон партийна организацинууд малшадай бүхы эрилтэнүүдые саг соонь хүсэдөөр хангаха, тэдэнэй амжалтатайгаар ажаллаха арга олгохо ёhотой. Хонишодой дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо шухала.

Манай республикатай мүрысэдэг Читын областиин Агын национальна округой түрүү хонишодой дүй дүршэл тухай материалнууд манай газетын мүнөөдэрэй номерто тунхаглагдаба. Хони үсхэбэрилгөөр эрхим амжалта туйлаhан манай ороной түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлые халан абаха гээшэ нарин, нарибтар ноohотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ арга нүхэсэл мүн.

Мүнөөдэрэй зүблөөндэ хабаадагшад, Баруун ба Зүүн Сибириие нарин, нарибтар ноohотой хонидые үсхэбэрилдэг база болгохо гэжэ парти, правительствын табиhан зорилгые хайшан гээд дүүргэхэ байhан тухайгаа хэлсэхэ, дүй дүршэлөө андалдан абалсаха байhаниинь лабтай. Тэдэнэй амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыень хүсэнэбди!

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ БУЛГАНИНДА

МОСКВА

Конференциин эхилхэ дээрэ тэрэнэй хүдэлмэридэ hайн hайхан хүсэлнүүдээ мэдүүлжэ эльгээhэн бэшэгэйтнай түлөө, мүн тэрэшэлэн конференциие амжалтатайгаар үнгэргэhэнөөрнай дашарамдуулан амаршалhан ба энэ талаар уласхоорондын харилсан ажаллалга саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найдаhан хоёрдохи бэшэгэйтнай түлөө атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ тушаа болоhон уласхоорондын конференцидэ хабаадагшадай зүгhөө үндэр тушаалта Танда баярые хүргэнэб; түрүүшынтнай бэшэгые конференци дээрэ академик Скобельцын уншажа үгөө hэн, хоёрдохи бэшэгыетнай конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ би өөрөө уншаhан байнаб. Танай эльгээhэн энэ хоёр бэшэгые тэндэ хабаадалсагшад айхабтар үндэрөөр сэгнэнэ. Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар манай хэлэг бүхы hэдэлгэнүүдтэ эдэ бэшэгүүдтнай зоригжуулхы туhа дүхэм боложо үгэхэ байна.

Хоми Баба, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар Женевэдэ болоhон уласхоорондын конференциин Түрүүлэгшэ.

Воронежско областиин колхозууд ба совхозууд таряа бэлэдхэлгын гүрэнэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ

Воронежско областиин колхознигууд, машинно-тракторна станцинуудай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ороohо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула эршэмтэйгээр тэмсэхэ зуураа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээд, таряа бэлэдхэлгын гүрэнэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ. 30,7 миллион пүүд ороohо таряа гүрэндэ тушаагдаа, энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 9 миллион пүүдээр ехэ байха юм. Гүрэндэ тараан тушаагдажа ба худалдагдажа үргэлжэлhөөр. Бүхы дээрээ 1955 оной ургасаhаа 45 миллион пүүдhээ бага бэшэ ороohо таряан гүрэндэ тушаагдаха байна. Областиин колхозууд ба совхозууд 1956 оной хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэhэ хүрэнгөөр өөhэдыгөө хангажа шадаха байна. Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд намарай тарилга хэнэ, hолоомоёо hүрилнэ, сахарна свёклын, кукурузын ба наран сэсэгэй баян ургасые хуряахаар бэлдэжэ байна. Малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын тула колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд зохихо хэмжээнүүдые абана. 1955 оной августын 20-ной мэдээнэй ёhоор нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 33 мянган тонно hү үлүү ехээр гүрэндэ тушаагданхай байна. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана.

Белгородско областиин колхозууд ба совхозууд таряа бэлэдхэлгын гүрэнэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ

Белгородско областиин колхознигууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ороohо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула эршэмтэйгээр тэмсэхэ зуураа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, таряа бэлэдхэлгын гүрэнэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ. 19,3 миллион пүүд ороohо таряа бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаба. Ороohо таряа тушаалга үргэлжэлүүлэгдэhээр. Белгородско областиин колхозууд ба совхозууд өөhэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, түсэбhөө гадуур 11 миллион пүүд ороohо таряа тушаахабди гэhэн уялга абаба. Бүхы дээрээ 1955 оной ургасаhаа 30 гаран миллион пүүд таряа гүрэндэ тушаагдаха байна. Энэнь 1953 онойхидо орходоо 2 дахин шахуу ехэ, 1954 онойхидо орходоо 10 гаран миллион пүүдээр ехэ болохо байна. Областиин колхозууд үбhэ бэлэдхэхэ түсэбөө болзорhоонь урид 102,5 процентээр дүүргэбэ.

Колхозууд ба совхозууд ороohото культурануудай хуряалгые түгэсхэжэ байна, мүн тэрэшэлэн эдеэшэжэ эхилhэн кукурузые хуряажа захалба. Энээнhээ гадна, ороohо болгон абтаха кукурузые саг болзор соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын тула, сахарна свёклые, кориандрые, анисые, наран сэсэгые, хартаабхые болон овощиие хуряагаад гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

1956 ондо үндэр баян ургаса хуряахын түлөө тэмсэхэ зуураа, областиин колхозууд болон совхозууд үрэhэ хүрэнгэ хүсэд дүүрэнээр бэлэдхэбэ, мүн тэрэшэлэн намарай культурануудые тарижа байна.

Энээнтэй хамта, областиин колхознигууд, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд малажалаа хүгжөөхэ түсэбые дүүргэхын тула, малайнгаа ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын тула, малажалай продуктнуудые саг болзор соонь гүрэндэ тушаахын тула ехэ оролдолго гаргажа байна. 1954—1955 онуудай ажахын жэлэй 10 hарын турша дотор урда жэлэйхидэ орходоо 30.860 тонно ехэ hүн haагдаба, августын 10-най мэдээгээр урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 19.488 тонно hүн үлүү ехээр гүрэндэ тушаагдаба.

Колхозуудта мяха ехээр үйлэдбэрилхын тула гахай шахаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Августын 1-нэй мэдээгээр 100 мянган гахай шахагдажа байна. Энэ хадаа 10 мянга гаран тонно гахайн мяха абаха арга боломжо олгохо юм. Гахайн мяха тушааха гүрэнэй түсэб 4100 тонно болоно.

Энэ жэлдэ Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ургаса хуряалга эмхитэй hайнаар ябуулагдана. Комбайнhаа гараhан таряан саг болзортоо тогууд дээрэ асарагдажа сэбэрлэгдээд, хатаагдаад, гүрэндэ тушаагдажа захалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой шофёр Николай Арефьев комбайнhаа гараhан таряа ток дээрэ зөөжэ байна.

С. Марковай фото.

БУХАРЕСТДЭ БОЛОhОН БАЯРАЙ СУГЛААНДА ХАБААДАГШАДАЙ ЭЛЬГЭЭhЭН АМАРШАЛГЫН ТЕЛЕГРАММА

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ

Илагдашагүй Советскэ Армяар Румыниин сүлөөлэгдэhэнhөө хойшо, фашистска диктатурые арадай патриотическа хүсэнүүдэй унагааhанhаа хойшо үнгэрhэн 11 жэлэй ойтой дашарамдуулан, баярай суглаанда ерэhэн Бухарестын ажалшад агууехэ советскэ арадта, Советскэ Союзай алдарта Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствода үнэн зүрхэнhөө халуун амаршалга хүргэнэ.

Августын 23-най үдэр манай арад зондо шэнэ байдалай hаруул hайхан эхи табиhан, хуби заяагаа өөрынгөө гарта абаха ба социализм байгуулха замда орохо арга боломжо олгоhон юм. Фашистска булимтарагшадые дарахын түлөө, манай ороние сүлөөлхын түлөө, эб найрамдалай ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө болоhон тэмсэлдэ улаан шуhаяа урадхуулжа, баатарлигаар байлдаhан советскэ сэрэгшэдэй алдарта хэрэгүүдые манай Эхэ ороной ажалшад инаг дуратайгаар ба баяр баясхалантайгаар хододоо hанажа ябаха байна. Августын 23-най үдэр хадаа румынска ба агууехэ советскэ арадай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаанай дурасхаалта тэмдэг хэтэдээ боложо байхал.

Арадай засагай жэлнүүдтэ Румыниин хүдэлмэришэнэй партяар хүтэлбэрилүүлhэн манай ороной городуудай ба хүдөө нютагуудай ажалшад шэн габьяата ажалайнгаа бодото аша үрые эдлэжэ байна. Агуурхэ Советскэ Союзай үзүүлhэн ахадуугэй айхабтар ехэ туhаламжагүйгөөр оронойнгоо гээгдэлые усадхаха талаар, шэнэ зол жаргалта байдал түхеэрхэ талаар манай мүнөөдэр баяр баясхалантайгаар хаража байгаа үрэ дүнгүүд туйлагдахагүй байгаа гэжэ манай ажалшан арад hайн мэдэнэ. Мүнөөдэр боложо байгаа суглаанаар дашарамдуулан, энэ ехэ ахадуугэй туhаламжа үзүүлhэнэйтнай түлөө баhа дахяад халуун баярые хүргэнэбди.

Манай Эхэ ороной ажалшад социализм байгуулгын ленинскэ замаар саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр дабшахал.

Эб найрамдалые сахин хамгаалха ба саашадань бэхижүүлхые үнэн зүрхэнhөө хүсэдэг румынска арад уласхоорондын харилсаануудта бии байгаа түгшүүрилые hуларуулха талаар туйлагдаhан амжалтануудые баяртайгаар амаршална. Арадуудай хоорондохи эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай саг үргэлжэ гаргажа байгаа оролдолгые манай арад халуунаар амаршалан дэмжэнэ. Социализмын замаар арадайнгаа ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ зуураа, румынска арад Советскэ Союзай, Арадай Хитадай ба арадай демократиин бусад оронуудай ажалшадтай болон бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хэдэн зуун миллион хүнүүдтэй хамта уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулхын түлөө, эб найрамдалые сахин хамгаалхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ байна.

Августын 23-най үдэрэй арбан нэгэн жэл болоhоной ойе hайндэрлэхэ зуураа, манай Эхэ ороной ажалшад Советскэ Союзтай хэтэ мүнхэдөө хани барисаатай байхабди гэжэ эрид шиидэнгеэр мэдүүлнэ.

Манай агууехэ хани нүхэр ба сүлөөлэгшэ, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай түшэг тулгуури—Советскэ Союз мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша алдарта советскэ арад мандаха болтогой!

Советскэ Союзай агууехэ Коммунистическэ парти ба тэрэнэй Центральна Комитет мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Правительство мандаха болтогой!

Румынска ба советскэ арадуудай хани барисаан хэтэ мүнхэдөө бэхижэжэ ба мандажа байха болтогой!

Бухарестдэ болоhон парад ба ажалшадай демонстраци

БУХАРЕСТ, августын 23. (ТАСС). Сталинай нэрэмжэтэ талмай hайндэрэхеэр hүр жабхалантайгаар шэмэглэгдэнхэй. Урин hэбшээдэ тугууд намилзана. Трибуна дээгүүр Румынска Арадай Республикын гүрэнэй герб, Ленинэй ба Сталинай портредүүд, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүдэй, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ба румынска гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд хадаатай харагдана. Нэгэ ехэ бүд дээрэ «Августын 23» гэжэ томоор бэшээтэй байна.

Дүтэ шадарай үйлсэнүүдтэ бухарестскэ гарнизоной сэрэгүүд жагсаагданхай. Промышленна предприятинуудай түрүү хүнүүд, министрнүүд, наукын ба культурын ажал-ябуулагшад, офицернүүд ба генералнууд партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд, хари гүрэнүүдhээ ерэhэн олон тоото айлшад трибунада гараба. СССР-hээ Румынида байдаг посол А. А. Епишев, хари гүрэнүүдhээ Бухарестдэ байдаг посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонор ба гэшүүд дипломатическа ложодо гараба.

Үглөөнэй 9 час болобо. РНР-гэй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Г. Георгиу-Деж, КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, РНР-гэй агууехэ национальна суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Петру Гроза, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Г. Апостол, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, арадай демократиин оронуудhаа ерэhэн Правительственна делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон бусад центральна трибунада гараба. Тэндэ байлсаhан хүн зон нэрьесэ альга ташана. Парад абажа байhан зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо генерал-лейтенант Л. Сэлэжану тэндэ жагсаhан сэрэгүүдэй урдуур ябажа, Румыниин сүлөөлэгдэhөөр 11 жэлэй ойгоор дашарамдуулан тэдэниие амаршална. Удаадань тэрэ центральна трибунада гаража, үгэ хэлэбэ. Эб найрамдалай ба социализмын хүсэн түгэлдэр лагериин хүндэлэлдэ, Советскэ Союзай ба Румыниин Арадай Республикын хүндэлэлдэ тэрэ юрөөл табина. Артеллерийскэ салюдай хүсэтэ нэерээн дуулдана. Румынска Арадай Республикын ба СССР-эй гүрэнэй гимннүүдые оркестр наадана. Хүсэ ехэтэ солдатска «Ура» талмай дээгүүр зэдэлнэ.

Сэрэгэй парад эхилнэ. Сэрэгэй академинүүдэй hурагшад, ябган сэрэгшэд, морягууд, пограничнигууд трибунын хажуугаар эбтэй жагсаалаар гарана. Тэрэнэй hүүлээр мотомеханизированнэ ба танкова частьнууд субана. Реактивна самолёдууд огторгойгоор зуралзан ниидэнэ. Өөрынгөө арадай амгалан тайбан ажалые найдамтайгаар сахижа байhан Румыниин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүндэлэлдэ нэрьемэ шанга альга ташалга болоно.

Фашистска диктатурые унагаалгада хабаадалсаhан хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ отрядууд ажалшадай демонстрациие эхилнэ. Демонстрацида хабаадалсаhан эдир залуу үхибүүдэй горн, барабануудаа дуугарган талмай дээрэ гарахада нэрьемэ альга ташалга болоно. Тэрэнэй hүүлээр столицын бүхы 8 районуудай түлөөлэгшэд ябажа гарана. Тэдэнэр хэдэн зуун тугуудые, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай портредүүдые, КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин, ахадуу коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые абажа ябана.

Талмай дээгүүр МТЗ ба КДП маркын тракторнууд, таряа хуряадаг комбайнууд, ашаанай автомобильнууд ба автобусууд гарана. Эдэниие Румыниин машина бүтээгшэд hайндэрэй хүндэлэлдэ бэлэг болгон гаргаhан байна. Демонстрантнуудай колоннонууд дээгүүр элдэб плакатанууд ба диаграмманууд харагдана. Августын 23-най үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ Румыниин ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тэдээн дээрэ бэшээтэй байна. «Августын 23-най үдэр — румынска арадай агууехэ национальна hайндэр мандаха болтогой!», «Румыно-советскэ эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой!» гэhэн юрөөл үгэнүүд ехэ талмай дээгүүр зэдэлэн сууряатана. Демонстрацида ябагшад «СССР—РНР» гэhэн үгэнүүдые оло дахин дабтажа, эбтэйгээр хашхаралдана. Хүхюун баяртай дуунууд ханхинана, хатар наадануд эндэшье, тэндэшье боложо байhаар харагдана. Колоннын түгэсхэлдэ физкультурнигууд ябажа гараба.

Байгал шадарайнгаа баян уужам талада нарин

Нарин нооhотой хонидые үсхэбэрилхэ таарамжатай услови Баруун ба З

☆ ☆

Искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлдэг болоё

Манай колхоздо 6 мянга гаран толгой хонид тоологдодог. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой үүлтэр һайжаруулха, нооhо ехээр хайшалха талаар зарим хүдэлмэри хэгдээ. Тиин энэ жэлдэ хонин бүриһөө 2 килограмм нооhо хайшалһан байнабди.

Гэбэшье, хонидой тоо толгой үшөөл удаанаар олошорно, ашаг үгэлгэнь бага зандаа. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, хонид хуушан аргаар хабар түрүүлэгдэнэ, туража ондо оруулагдана. Үбэл, хабарай сагта туража ондо ороhон хонид бага нооhо үгэдэг байһаниинь мэдээжэ.

Хонидой тоо толгой олошоруулха, нооhо хайшалалгые дээшэлүүлхын тулада хонидые үбэл эртэ хурьгалуулха арга хэрэглэхэ гээшэ ехэхэн удхашанартай. Энэ арга манай колхоздо нёдондо жэл болотор үшөө хэрэглэгдээгүй байһан юм. Нёдондошье арайхан гэжэ 300-гаад хонидые үбэл хурьгалуулхаар ороондо оруулһан байгаабди. Тэдэ хонидой үбэл хурьгалжа, хурьгадые эртэ абалгын ямар һайн байһаниие ойлгожо абабабди.

Манай колхоздо хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ арга хэрэглэгдэдэг болоо. Энэ арга хадаа хонидой һубайралгые болюулха, нооhо хайшалалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай юм. Юуб гэхэдэ, искусственнаар хонидые үрэжүүлхэдэ имагтал элитэ, нарин нооhотой «Алтайн меринос», «Советскэ рамбулье» гэжэ үүлтэрэй хусанууд хэрэглэгдэнэ. Энэ жэл колхоздомнай хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ 3 пункт нээгдээ. Үбэл хурьгалуулхын тулада хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилһээр нилээд болобобди. Мүнөө 2500 эхэ хонидоймнай 1500-нь үрэжүүлэгдээд байна. Үшөө мянгаад хонидые үбэлэй һаpануудта хурьгалуулхаар сентябриин эхеэр үрэжүүлжэ дүүргэхэбди. Тиихэлээрээ энэ жэлдэ бүхы хонидоо үбэл эртэ хурьгалуулхын тулада искусственна аргаар үрэжүүлхэ болонобди.

Ороонoй кампаниие саг болзортонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ гээшэ шухала удхашанартай. Колхознай энэ шухала хүдэлмэридэ эртээнһээ бэлэдхэжэ захалаа һэн. Хусанууд һара урдуур һайн тэжээлдэ табигдаһан, эхэ хонид 15—20 хоног урдуур хурьгадһаан һалгаагдаһан байна. Мүнөө бидэнэр отара бүхэндэ ябажа байгаад, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлнэбди. Үбэлдөө түл абалгын үедэ хонишодто хүнгэн байхын тулада мүнөө хонид һубарюулагдажа, нэгэ отарада үдэр соо 15 толгойһоо олон бэшэ үрэжүүлэгдэнэ. Хоёр дахин дабтагдажа үглөө үдэшэниинь үрэжүүлэгдэһэн хонид үдэртөө нарилагдажа адуулагдана.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ ариг сэбэрые наринаар сахиха хэрэгтэй. Бидэнэр хүдэлмэринингөө үедэ сэбэр халаад үмдөөд, приборнуудаа ходо угаажа, сэбэрлэжэ байдагбди. Мүн тэрэшэлэн манда туһалалсадаг ахалагша хонишодтошье тиимэ эрилтэ табигдана. Ахалагша хонишод техник-осеменаторнуудта туһалалсахаһаа гадна, энэ хүдэлмэридэ өөһэдөө һуралсажа байдагынь һайшаалтай. Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ, хэды хонид хэдынэй үдэр үрэжүүлэгдээб, хэзээ хурьгалхаб гэжэ тоо бүридхэлыень наринаар абажа байха шухала. Бидэнэр энэ хэрэгтэ горьтойхон анхаралаа хандуулдагбди.

Манай колхозой хонидой байранууд һайн, барагсаан типовой байранууд болонхой. Тиимэһээ хонидые үбэл түрүүлээд, хурьгадыень кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ бүхы арга боломжо бии байна. Хүдэлмэридэмнай Сосновско МТС-һээ манай колхоздо хүдэлмэрилдэг зоотехник Г. Гительман гэгшэ, мүн колхозой хүтэлбэрилэгшэд ерэжэ саг үргэлжэ туһалжа байдаг. Бидэнэр саашадаашье хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын тулада искусственнаар үрэжүүлхэ аргые зүбөөр хэрэглэхын түлөө оролдохобди.

Б. Базарсадуева, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой техник-осеменатор.

Арга боломжоёо хэрэглэнэгүйбди

Манай Түгнын үргэн уужам тала дайдада хонидые, илангаяа нарин ба нарибтар нооhотой хонидые олоор үсхэбэрилхэдэ тон таарамжатай юм. Тиимэһээ манай колхоз 1951 ондо нарин нооhотой 162 толгой хонидһоо бүридэһэн тусхай отара эмхидхэһэн байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо нарин ба нарибтар нооhотой хонидоймнай тоо толгой 700 гаран болотороо олошороо. Тиихэдэ хэдэн арбаад нарин нооhотой хусануудые аймагайнгаа бусад колхозуудта худалдаһан байнабди. Эдэ хонидоймнай нооhо үгэлгэ жэл бүри дээшэлнэ. Энэ жэлдэ нарин нооhотой эрхим хонидһоо 9—10 килограмм нооhон хайшалагдаа. Минии даажа байһан нарин нооhотой 10 гаран эхэ хонидой толгой бүриһөө 9—10 килограмм нооhон хайшалагдаһан байна. Нёдондонойхидо орходоо 10 гара мянган түхэригэй нооhон ехээр хайшалагдажа, манай отарын хонидһоо хамта 80 мянга гаран түхэригэй олзо доход оруулагдаа. Тиихэдэ энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абажа түлжүүлэгдээ. Гадна, хэнзэлхэ олон хонид бии. Октябриин 1 хүрэтэр 100 эхэ хонин бүриһөө хурьга абалгаяа 115—118 толгойдо хүргэхэ зорилготойбди.

Теэд манай колхозой бүхы отарануудта хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Мүнөө дээрээ манай олохон отаранuудта диилэнхидээ шэрүүн ба шэрүүбтэр нооhотой хонид бии гээшэ. Хонидой дунда шэрүүн нооhотой хусануудай ябаха ушарнуудшье үзэгдэдэг байна. Энээндэ манай колхозой правлени зэмэтэй. Имагтал эрхим үүлтэрэй нарин нооhотой хусануудые хэрэглэхэ хэрэгтэй байгаа.

Энэ дутагдалда хүдөө ажахын мэргэжэлтэдшье анхаралаа балай хандуулдаггүй. Һая болотор манай колхоздо Гашейн МТС-һээ эрдэм мэргэжэл багатай, дүй дүршэлгүй зоотехник Фильков гэгшэ хүдэлмэрилөө. Тэрэ манда мүртэй заабари, туһаламжа үзүүлдэггүй байгаа. Тэрэ мүнөө ажалһаан гаргагданхай. Теэд мүнөө хүрэтэр манда зоотехник ерээдүй байһаар. Колхозойнгоо хонин һүрэгые гансал нарин ба нарибтар нооhотой болгохо арга боломжо манда бии. Үүлтэртэ 700 эхэ хонидтойбди, мүн олон хусануудшье бии. Гансал манай үүсхэл оролдолгоhoo дулдыдаха байна.

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулаагүйдөө малажалые, тэрэ тоодо хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхын аргагүй. Гэбэшье, манай колхоз жэл бүри үбһэ тэжээл дутамагаар абадаг. Энэ жэлдэшье колхознай тэжээл бэлэдхэлгээр аймаг соогоо гээгдэнги ябана. Мүн хонидой типовой һайн байраар дутамагбди. Манай отарын үбэлжэдэг газарта Гашейн МТС-эй механизаторнууд 700 хонидой байха 1 типовой байра барижа захалһан аад, орхижорхёо. Мүнөө жэлдэ тэрэ байрые ашаглалгада оруулаагүй һаа, хониднай хуушан байрадаа багтахагүйнь.

Колхозойнгоо хонин һүрэгые улам олошоруулхын, үүлтэрыень һайжаруулхын түлөө хододоо оролдожо, үнэн зүрхэнһөө хүдэлмэрилжэ ябадаг минии нүхэд Бальжима Санжиева, Дычигма Рагшеева гэгшэд Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха кандидадууд болонхой. Манай колхозой хониной фермые даагша Батомунко Цыбиков, мүн бишье выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоhон байнабди.

Иигэжэ үнгэрэгшэ үбэлжэлгые муу бэшээр үнгэргөөд, хонидоо зунай бэлшээридэ гаргаһанай ашаар энэ жэлдэ манай отарын нарин нооhотой хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,2 килограмм, нарибтар нооhотой хонидһоо 4 килограмм нооhон хайшалагдаа.

Б. Дымбрылова, Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ отарын ахалагша хонишон.

☆ ☆

Сэлэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Гарма Бальжиева 12 жэлдэ хонишоноор хүдэлмэрилнэ. Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдээр нүхэр Бальжиева 1955 оной Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсажа, Москва ошожо ерэһэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Бальжиева хонидоо адуулжа ябана.

А. Мантаевай фото.

Шэнэ аргые зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ

Партиин ЦК-гэй январска Пленум дээрэ Бурят-Монголой АССР-тэ, Читинскэ областьдо нарин нооhотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ тон таатай арга боломжонууд бии гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Партиин энэ заабариие бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор Хориин МТС-эй харьяата колхозууд хони үсхэбэрилгые ойрын жэлнүүдтэ эрид хүгжөөхэ, 1960 ондо тоо толгойень 2,5 дахин олошоруулха, нооhо хайшалалгые 4,6 дахин ехэ болгохо гэжэ шиидэһэн юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ гүйсэд арга боломжотойбди.

Нэн түрүүндэ, нарин эдинсэ ноготой бэлшээриин уужам тала гүбөөнүүдтэй, анха сагһаа хойшо хонин һүрэгые үсхэбэрилдэг дүй дүршэл ехэтэй хонишодтой гээшэбди. 1955 ондо хэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Хонидой тоо толгой 12 процентээр олошоруулагдаа, нооhо хайшалалга нёдондонойхитой сасуулхада 22 процентээр дээшэлээ. Тиигэжэ элдүүриингээ 100 гектар бүхэндэ 80 килограмм нооhо абаха байһан аад, 91 килограмм абаабди. Илангаяа «Красный партизан» колхозойхид һайн амжалта туйлаа. Эндэ нооhо хайшалалга нёдондонойхиһоо 35 процентээр ехэ болоhон, хонидой тоо 20 процентээр олошорhон байна. Хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар нилээд амжалта туйлагдаа. Нёдондонойхитой сасуулхада МТС-эй харьяата колхозуудта нарин ба нарибтар нооhо абалга 25 процентээр ехэ болоо.

Энэ амжалта тон түрүүндэ хонидые үбэл хурьгалуулха шэнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар туйлагдаа. Тэрэнһээ гадна, хурьгад кошарно-базова аргаар түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэдэг болоо, хонид имагтал искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Урда жэлнүүдтэ хонидые орой хурьгалуулжа байхадаа абаһан түлнүүдэйнгээ хахадыень шахуу үхүүлдэг байгаабди. Илангаяа Молотовой, Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта жэл бүри олон хурьгад гарзалдаг һэн. Искусственнаар үрэжүүлхэ арга хэрэглэнгүйгөөр хонидоо олоорнь һубайруулжа, хабар гараһан хурьгадайнгаа хахадыень шахуу үхүүлжэ байхадаа хониднай олошорхоhoo байтагай үсөөрдэг байһан юм.

Энэ жэлдэ шэнэ арга—хонидые үбэл түрүүлхэ арга хэрэглэгдэжэ, январь, февраль һаpануудта хонидоймнай 35 процентнь, мартын эхеэр 30 процентнь хурьгалаа. Иигэжэ үбэл түрүүлдэг болоhоной ашаар МТС-эй харьяата колхозуудта хурьгадай үхэлгэ 3 дахинаар үсөөрөө. Эртэ үбэл гараһан хурьгадай тон үсөөхэниинь үбшэндэ дайралдаһан байха юм. «Красный партизан», Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта абтаһан бүхы хурьгадай 98—97 процентнь түлжүүлэгдэһэн, харин тиихэдэ үбэл гараашадынь оройдоошье гарзалаагүй байна. Энээн дээрэһээ харахада хонидые үбэл хурьгалуулха арга гээшэ ажахынгаа олзо доход ехэтэй энэ һалбариие хүгжөөхэ хэрэгтэмнай шиидхэхы удхашанартай байха юм.

Үнгэрэгшэ үбэл түл абалгадаа эртээнһээ бэлдээгүй, байрануудаа заһаа, дулаалаагүй дээрэһээ зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд үбэл абаһан зарим хурьгадаа гарзалуулаа һэн. Энээниие шэнэ аргын муу байһанаар бэшэ, харин өөһэдөө бэлэдхэл муутай байһан дээрэһээ хурьгадаа үхүүлээбди гэжэ тэндэхи колхознигуудшье мэдэрнэ. Гадна, эртэ үбэл байхада хурьгалуулхада хонид тэнхээ шадал һайнтайгаар ондо ородог, тиигэжэ нооhо ехээр үгэдэг байна. Тиихэдэ, эртэ абтаһан хурьгадһаа горьтой нооhон хайшалагдана. Энэ жэлдэ бидэнэр үбэлэй хурьгадһаа 500—600 грамм нооhо хайшалаа һэмди.

Энэ аргын үлүү һайн байһаниие бидэнэр ойлгоод, хонидойнгоо 70 процентһээ үсөөн бэшые үбэл хурьгалуулхын тулада мүнөө искусственнаар үрэжүүлжэ байнабди.

Манай хүдэлмэридэ үшөөл нилээд дутагдалнууд бии. Хонидой типовой һайн байранууд үсөөнөөр баригдана, тэжээлэй һайн база байгуулагдаагүй. Илангаяа «Улаан-Одон», Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд типовой байрануудаар дутамаг. Тиимэһээ хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ аргагүйдэгдэнэ, хонидой нооhон гээгдэнэ.

Бидэнэр эдэ дутуунуудаа түргэнөөр усадхажа, наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые зоримгойгоор хэрэглэжэ, хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаха бүхы арга боломжотойбди.

П. Полусуров, Хориин МТС-эй главна зоотехник.

☆ ☆

Хониднай нарин ба нарибтар нооhотой боложо байна

Хони үсхэбэрилгэ манай колхоздо ажахын олзо доходтой һалбаринуудай нэгэн юм. Манай эндэ хонин тиимэ олон бэшэ болобошье, һүүлэй жэлнүүдтэ яһала һайнаар хүгжөөгдэжэ эхилэнхэй. Тэрэнэй үрэ дүнгүүд хадаа манай колхозой хонишодой, илангаяа Үшөөтэйн МТС-эй зоотехник Шевляковагай оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэй аша үрэ мүн.

Зэдын аймагай колхозууд хонин һүрэгые хүгжөөхэ ехэ арга боломжотой байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Манай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө 5766 толгой хонидтой. Энэ тоо хадаа нёдондонойхиһоо 1250 гаран толгойгоор ехэ болоно.

Урда жэлнүүдтэ хонид олоороо һубайржа, тэрэшэлэн гарзалжа, түсэб холо дүүргэгдэдэггүй байгаа. 1953 ондо 2138 эхэ хонитой байһан аад, арайхан гэжэ 1115 хурьгад абтаа. Тэрэнэй гол шалтагаан хадаа хусануудые хонидто миил табижа, ороонoй кампаниие үнгэргэлгэһөө болоhон байна. Энэ хадаа хусануудые бэлшээри дээрэ эхэ хонидтой сугтань ябуулжа, үрэжүүлгын буруу, хони үсхэбэрилгэдэ энээнэй ашаг багатай байһаниие гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зоотехник Шевлякова хонидые ороондо оруулха хүдэлмэри зүбөөр хүтэлбэрилһэн юм. Тэрэнэй ашаар энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо һураггүй олон түл абажа, түсэбөө дүүргэхэ дүтэлүүлһэн байгаабди. Ехэнхидээ хурьгад үбэл абтаһан байна. Үбэлэй хурьгад гарзагүйгөөр, һайнаар түлжүүлэгдээ. Тэдэ хурьгад нэмэлтэ нооhо хайшалха арга манда олгоhон байха юм. Тиигэжэ хурьгадһаа хахад тонно шахуу нооhон хайшалагдаа.

1954 ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 1 килограмм 450 грамм нооhо хайшалагдаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ хонин бүриһөө 310 граммаар ехэ нооhон абтаһан байна. Тиихэтэй хамта нооhоной шанар килээд һайжаруулагдаа. Хэрбээ нёдондо 362 килограмм шэрүүн нооhо хайшалжа гүрэндэ тушааһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ нэгэшье килограмм шэрүүн нооhон байгаагүй. Хамта дээрээ 7934 килограмм нооhон хайшалагдажа, тэрэнэй 4800 килограммынь нарин ба нарибтар гэхэ гү, али тиимэ нооhо хайшалалга нёдондо жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болгогдоhон байха юм. Хони үсхэбэрилгэһөө оруулагдаха олзо доход жэл ерэхэ тудам нэмэнэ. Энэ жэлдэ гансахан нооhонһоо 30 мянга үлүүтэй түхэригэй олзо доход урда жэлнүүдэйхиһээ үлүү ехэ оруулагдаба.

Хони үсхэбэрилгэ тэрээндэ хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэһээ, зоотехническэ һайн байра түхеэрэлгэһээ дулдыдаха байна. Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын тон харюусалгатай хүдэлмэридэ хонишод ехэхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ шухала хүдэлмэриие колхозой ОТФ-е даагша коммунист Цыбэк Будаев хүтэлбэрилнэ.

ОТФ-гэй хонишод үбэлэй үедэ хонидтоо эдюулхэ үбһэ абахын тулада сабшалангай тусхай участок даажа абаад, тэжээл бэлэдхэжэ байна.

Тэндэ 30 шахуу хүн хүдэ[...]. Хонишод үбһэ хуряалгын[...] улам хурдадхажа, бардам [...] жээл бэлдэхын түлөө, му[...] ехээр дарахын түлөө тэмс[...]ригжонхой.

Хони, хурьганай байра [...] һайн. Нёдондо баригдажа [...] 500 толгой хонидой багта[...] нэгэ байра барижа дүүрг[...] толгойн багтаамжатай хоёр [...]повой байрын барилга ябу[...] байна: Эдэ шэнэ байрануу[...]хэ эхэ хонид байлгагдаха [...] Тиимэһээ тэдэ байрануу[...] үедэ хурьгадые кошарно-ба[...]гаар түлжүүлэгдэхээр түхе[...] юм. Манай эндэ хурьгад[...] абаха шэнэ арга үргэнөөр [...]лдэг болонхой. Үнгэрэгш[...] тиимэ аргаар түлжүүлэгдэ[...]гад илангаяа гарзагүй ба[...]

Хонинoй үүлтэр һайжа[...] ороонoй кампаниие эмхитэ[...] гэргэлгэ ехэ удхашанартай[...] нооhотой племенной хусану[...]рэглэжэ, хонидоо нарин, [...] нооhотой болгожо байнабди[...] нидой хоёр отара дээрэ иск[...]наар энэ жэлдэ анха түрү[...] хонид үрэжүүлэгдэхэнь. Эн[...]мэри хурьгадай үбэл абта[...]тайгаар һаяын үдэрнүүдтэ [...]дэхэ байна. Искусственна[...] жүүлгые амжалтатайгаар [...]хын тулада энэ хүдэлмэри[...]хэ, урдань адуу үрэжүүл[...] хүдэлмэрилһэн дүршэл [...] ехэтэй техник Дашинима [...] гэгшые табяабди. Тиигэжэ [...]дайнгаа 70-аад процентые [...]ха болонобди. Ороонoй ка[...] үнгэргэлгэдэ бэлэдхэн, [...] эхэһээнь таһалжа, тусгаа[...] Мүн племенной табан һа[...] абаабди. Эдэ хусанууд [...] ороонoй кампаниие үнгэргэ[...]рэглэгдэхэ юм.

Малажал хүгжөөлгын, [...] хони үсхэбэрилгын амжалт[...]нууд, үнэн сэхэ эдэбхитэй [...] хүнүүд шиидхэнэ. Тиимэһ[...]ной фермэ, отаранууд дээг[...]лэмэл һайн хүнүүд таби[...] Жэшээлхэдэ, отарын ахала[...]нишон Цырендаша Норбо[...]дой үбэлжэлгые һайнаар, г[...]ролтогүйгөөр үнгэргөөд, му[...]нидоо эрхимээр харууһална[...]нэй отарын хонидһоо дунд[...] 2 килограмм нооhон хайш[...] Мүн Даша Балдановай да[...]ра 100 хонин бүриһөө [...] абаад, һайнаар түлжүүлэ[...] хонидой отарын ахалагша [...] Ринчин Батажапов толго[...]һөөнь 1.5 килограмм нооhо [...]жа, хонишодой дунда эрхи[...] харуулаа. Иимэ хонишод [...]домнай яһала олон.

Партиин Центральна Ко[...] Пленумүүдэй табиһан зо[...]дые ажал хэрэг дээрэнь бэе[...] түлөө хараалһан хэмжээ[...]нуудаа болзорһоонь урид д[...] зоригжонхойбди.

Д. Чимитов, Зэдын [...] Кировэй нэрэмжэтэ [...] түр[...]

С. Доржиев, энэ [...] партийна эхин орга[...] с[...]

Нёдондоной алдуунууа дабтагда[...]

Би нютагай үүлтэрэй хонидые харууһалнаб. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа түлжүүлһэнэй, шэрүүн нооhотой хонин бүриһөө 2 килограмм үлүүтэй нооhо хайшалһан туладаа Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ Москва ошожо ерэһэн байнаб.

Манай ороной түрү[...] зууд болон совхозуудта [...] ямар ехэ ашаг олзо [...] байһыень, хони үсхэбэрилхэ[...] парти, правительствын ямар [...] харал хандуулжа байдагые [...] ойлгооб. Манай колхоз [...] олон хонидтой: мүнөө 18 [...]ран хонид тоологдоно. Хони[...]тэр һайжаруулха талаар [...] жэлнүүдтэ нилээд хүдэлм[...]жэ байбашье, үшөөл бираг[...] Энэ жэлдэ колхознай хонин [...] арайхан гэжэ 1,7 килограмм [...] хайшалаа. Мүн тэрэшэлэн [...]ха, хони үсхэбэрилхэ түсэб[...]гэгдээгүй.

Манай колхоздо хонид [...] удаанаар олошорноб, ашаг [...] багаб гэхэдэ, ороонoй камп[...] тэдыгээр үнгэргэгдэнэ, иск[...]наар үрэжүүлхэ арга муу[...]рэглэгдэнэ. Хони, хурьгадай [...]һа, эдеэлүүлгэн муу. Теэд му[...] колхоздомнай үнгэрэгшэ жэ[...] алдуу дутуунууд дахинаа д[...]на. Хонидые үбэл түрүүлхы[...]да мүнөө нилээд олон хони[...] кусственна аргаар үрэжүүл[...]ха ёһотой байгаабди. Теэд [...] колхоздо бии болгогдоhон [...]венна үрэжүүлгын зарим пу[...] һүүлэй 10 хоног соо нэгэшье [...] үрэжүүлээгүй байна.

Г. Бальжиева, Сэлэнгын [...] Хрущевой нэрэмжэтэ [...] ахалагша [...]

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз хонидойнгоо тоо толгойе түргэнөөр олошоруулна, ашаг үгэлгыень эрид дээшэлүүлнэ. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 80 гаран хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2,3 килограмм нооhо хайшалһан байна. Колхоз бүхы эхэ хонидоо үбэл түрүүлдэг, бүлтыень искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоо. Колхоздо хонидой байха типовой байранууд жэл бүри олоор баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ута-Гуя гэжэ газарта 700 хонидой байха шэнээр баригдаһан типовой байра.

З. Веснинагай фото.

…рибтар ноохотой хонидые олоор үсхэбэрилэе!

…бирьтэ, илангаяа Читын областьдо болон Бурят-Монголой АССР-тэ бии байна“

(Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ).

☆ ☆

…Читын областиин Бурят-Монголой Агын националь… …ой колхозуудта хони үсхэбэрилгэ хадаа ажахынь …бари мүн. Эндэхи колхозууд хонин һүрэгөө жэл бүри …руулна, үүлтэрыень һайжаруулна. Һүүлэй табан …о Агын колхозуудай хонидой тоо толгой хоёр дахин …олошороо. Округой колхозууд гол түлэб нарин ба …тар ноохо тушаадаг болонхой.

…они үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар Могойтын райо… …хозуудилангаяа һайн амжалта туйлаһан байна. …лдэ тус районой колхозуудай хонин һүрэг соо 50 …шэнэ түл нэмээ. Мүнөө жэлдэ районой колхозууд …онойхидо орходоо 703 центнер нарин ба нарибтар …үрэндэ үлүү ехээр тушааһан байна. Үнгэрэгшэ жэл… …үриин газарай 100 гектар бүхэндэ 117,4 килограмм …хайшалһанайнгаа түлөө тус район энэ жэлдэ Хүдөө …н бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаа.

…амжалтанууд нагаад туйлагдааб гэхэдэ, округой …д ажал хүдэлмэридөө наукын туйлалтанууд болон …үүлэй баян дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэнэ. Эндэ …үбэл түрүүлэгдэдэг, искусственна аргаар үрэжүү… …болоо. Манай газетын энэ нюурта округой түрүү …од ооһэдынгоо хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөө… …лэнэ.

☆ ☆

…урьгадые зүбөөр түлжүүлхэ шухала

…дэн жэл соо колхозойнгоо …оор хүдэлжэ байнаб. Энэ …ажалай бага бэшэ дүй дүр… …болооб. Мүнөө парти, пра… …тынгаа гаргаһан түүхэтэ …нуудые бодото хэрэг дээрэнь …хын түлөө эдэбхитэйгээр …байнабди.

…отарада 500-гаад толгой …д тоологдоно. Эдэ хонидоо …толгой хоролтодо оруулан… …хын түлөө бүхы хүсэ шада… …үүлдэтби.

…жэлдэ би отарынгаа хонидые …э хурьгалуулха гэжэ нёдондо …эн байнаб. Тиин тэрэ түрүү… …хэрэглэгдэжэ байһан шэнэ …ладаа бэрхэтэй шэнгеэр һа… …һэн.

…шье, хонидой эртын хурьга… …амжалтатайгаар үнгэргэхын …бүри зун байхаһаа эхилээд …оо һэмди.

…зорилгоор ороондо орохоһоонь …мүн хойшодоошье, эхэ хони… …ар таргалуулжа шадал хү… …дэшэлүүлхые оролдоһон бай… …һайнаар абаха ябадал …ехээр дулдыдадаг байна …Тиин тэдэниие ехэнхидээ мар… …ртай газарта, хуряагдаһан …һуури дээрэ адуулдаг бай… …Гадна, үдэртөө хэды дахин са… …ь уһалдаг, дабһа эдюул… …эм. Илангаяа үбэлэй үедэ …саһатай, һайн хагдатай га… …адуулхада ехэ таатай. Мүн …хаяа байһан хонидые жал… …гүй газараар ябуулдаг …Тиихэтэйгээ хамта, һалхитай …үдэрнүүдтэ дүтын шэбээ ду… …зарта, сэлмэг дулаан үдэр— …үдэр газарта бэлшээхэдэ …һанагшаб. Хонидоо бэл… …гаргамсаараа хоргооһо хо… …халуунаар обоолоод, үдэшэ …үедэнь һөөргэнь дэлгээхэдэ …байдаг.

…нёдшье, сакманщигуудшье …үшөө хурьгалаадүй байха… …юу хэжэ байхаб гэжэ хоо… …хубаарилан абаһан байна… бди. Тиин үдэр үдэрэй ажал тодорхойлһон гурим тогтоогообди. Жэшээлхэдэ, үглөөнэй 4 часһаа 8—9 хүрэтэр хурьгадые эдеэлүүлхэ, хурьгалха хонидые илгажа адуулгада гаргаха, мүн хурьгалһан хонидоо эдеэлүүлхэ ба уһалха гэхэ мэтэ болоно. Саашань үдэртөө 10-һаа 5 час болотор хони хурьгад эдеэлүүлэгдэдэг, уһалагдадаг байгаа. Сакманщигууд хажуугаарнь хурьгадай таһалгануудые сэбэрлэдэг һэн. Тиин һүниин сагта ээлжээгээр һахижа хонодог бэлэйбди.

Сакмануудые бүридүүлгэ хадаа яһала харюусалгатай ажал юм. Бидэнэр тэдэниие бүридүүлхэдээ хурьгадай гараһанһаа хойшонхи үдэр хоногыень, мүн томо боложо бэежэлгыень хараадаа абалсадаг һэмди. Жэшээлхэдэ, түрэһөөр табанһаа нааша хоноһыень 10—15-даар, 5-һаа 8 хоног хүсэһыень 15—20-доор, тиихэдэ 20 хоноһыень 50—60-даар бүлэг болгожо илгадагбди.

Эхэ хонидышье, хурьгадышье зүбөөр, саг соонь эдеэлүүлхэ шухала. Энээнһээ дулдыдажа хонид һүтэй байдаг, хурьгадынь түргэн томо болодог байна. Тиимэһээ хонидто таарамжатай тэжээл болохо һайхан үбһэ, зелёнко, овёс эдюулхэ хэрэгтэй. Хурьгатай хонидые үдэр соогоо 3 дахин уһалдагбди. Зүбөөр, һайнаар харууһалаад, эдеэлүүлээд байхада хурьгад эхэһээнь илгаха үедэ 15—20 килограмм шэгнүүртэй байдаг. Тэдэниие ногооной гарахаһаа эхилээд, бүхэли зундаа адуулнабди.

Түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэдэ хурьгад элүүр, үбшэндэ дайрагдасагүй солбон хүдэр байдаг. Тиимэ туладань бүхы хурьгадаа түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлээбди.

Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрэгшэ хабар 460 эхэ хонидһоо 492 толгой хурьга абажа, гарзада оруулангүйгөөр тэнжээһэн байнабди.

Д. Балданов, Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Ажахынгаа гол һалбари—хони үсхэбэрилгые хүгжөөжэ байнабди

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлгээр уридшалан хараалһан табанжэлэй түсэб зохёон табиха хэрэгтэ манай колхознигууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тиихэ зуураа тэдэнэр, нэн түрүүлэн, манай хонишод ойрын хэдэхэн жэлэй туршада хайшан гэжэ хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, ашаг үгэлгыень яажа дээшэлүүлхэ тухайгаа һайтар хаража үзөө һэн. Тиигээд колхозой ниитын ажахые хүгжөөлгөөр табан жэл соо хэгдэхэ яһала һайн, лаб дүүргэгдэмээр хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Тэрэ хэмжээ-ябуулгануудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэдэ артелиимнай олзо 1960 ондо 4—5 дахин дээшэлхэ ёһотой.

Мүнөө манай колхозой фермэдэ 15 мянга гаран хонид бии. Тэдэнэй олонхинь нарин ба нарибтар ноохотой хонид юм. 1960 ондо хонидоймнай тоо толгой 20 гаран мянга болохоор хараалагдаа. Энэ зорилгоёо болзорһоонь урид дүүргэхэ аргатай байнабди. Тиихын тула дүршэл ехэтэй хонишодой тооё олошоруулһан, тэндэ ажалай, ажаһуудалай зохид һайн арга боломжонуудые бии болгоһон байнабди. Мүнөө 21 отарануудта хамта 60-аад хонишод хүдэлжэ байна. Энэ хабартаа хэдэн мянган толгой шэнэ түлнүүдые абажа түлжүүлһэн, гүрэндэ 371 центнер эрхим шанартай ноохо тушааһан байнабди.

Хонидой тоо толгойе олошоруулхын түлөө тэмсэлдэ түрүү аргануудые хэрэглэлгэ айхабтар ехэ удхашанартай. Манай хонишодой хэрэглэжэ захалһан түрүү аргануудай нэгэн юуб гэхэдэ, хонидоо эртэ үбэл байхада хурьгалуулдаг болообди. Энэ аргын үлүү һайн байһаниие хонишоднай һайса ойлгожо абаа.

Колхоздомнай хүдэлмэриин хүсэн дутамаг юм. Тиимэһээ хонидые хабар орой олоорнь түрүүлхэдэ хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэй зэргэсэнэ. Энэ ушарые хараадаа абажа, хэдэн отарануудай хонидые бүри намар эртүүр искусственнаар үрэжүүлээ һэмди. Эдэ отарануудта дүй дүршэл ехэтэй хонишод Ц-Д. Юмдунов, М. Болотов гэгшэдые табиһан байнабди. Тиин эдэнэй отарануудые хонинной түрэхэ дулаан, һайн байрануудаар, элбэг хүрэхэ үбһэ, концентрат болон бусад тэжээлээр, тиихэдэ хонишодые өөһэдыень һайн байраар, эдеэ хоолоор ба дулаан хубсаһаар хангаһан байнабди. Тиигэжэ таарамжатай һайн услови олгожо үгэһэн ба хонишодой оролдосо ехэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар хонидые эртэ хурьгалуулга муу бэшээр үнгэргэгдөө.

Манай колхоздо хонидой үүлтэр һайжаруулхын түлөө горьтойхон хүдэлмэри хэгдэжэ байдаг. Округ соогоо нэн түрүүлэн нютагай юрын хонидые нарин ноохотой, һайн үүлтэрэй хусаар үрэжүүлдэг болоһоной ашаар хонидойнгоо олонхиинь нарибтар ноохотой болгожо шадаабди. Тиин хойшодоо һайжаруулагдаһан үүлтэрэй хонид шэлэн абтажа, шэнэ шэнэ отаранууд бүридүүлэгдээ. Байн-байн тэдэ отарануудһаа эрхим шанартай ехэ ноохотой түлнүүд абтадаг болоһон байна. 1952 онһоо хойшо бүри һайн племенной хусануудаар хонидоо ороондо оруулдаг болообди. Энэ хүдэлмэриин үрэ дүн тодоор харагдаа. Хэрбээ 8 жэлэй урда тээ хайшалагдаһан ноохоной оройдоол нэгэнһээ үлүүхэн процентнь нарибтар ноохон байһан һаа, харин нёдондо жэл 53 процентнь нарибтар ноохон болоһон байха юм. Мүн тэрэшэлэн жэл ерэхэ бүри ехэ ноохон хайшалагдадаг болоо. Хэрбээ нютагай хонин бүриһөө оройдоол килограммһаа үлүүтэй ноохо хайшалдаг байгаа һаа, харин һайжаруулагдаһан үүлтэрэй хонин бүриһөө 3—4 килограмм хүрэтэр хайшалдаг болообди.

Хонидой үүлтэр ба ноохонойнь шанарые харалсажа отарануудые бүридүүлгэ ехэхэн удхашанартай. Энэ зорилгоор 1953 оной намар эхэ хонидой бүхы отарануудые ноохонойнь ба бусадшье шанарайнь талые хаража илгаһан байнабди. Иимэ илгалга хойшодоошье үргэлжэлүүлэгдээ.

Мүн һайжаруулагдаһан эрэ хурьгадые һайнаар түлжүүлэн, хожомынь хусанууд болгохо хэрэгтэ бага бэшэ анхарал хандуулагдана. Энэ зорилгоор хуса болохо эрэ хурьгадые шэлээд, нэгэ һаратайдань илганабди. Хойшодоо шэлэн таһалагдаһан хусанууд ороондо эртээнһээ бэлдэгдэдэг байна. Тиихэдээ һайхан үбһөөр, илангаяа ороондой кампаниин үедэ овёс, машинадаһан һү, тахяагай үндэгэ ба морковь гэхэ мэтын юумэнүүдээр эдеэлүүлэгдэнэ.

Хонидой үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ шадаһанһаа түл абалга, ехэ ноохо хайшалалга горьтойхоноор дулдыдадаг. Тиимэһээ үнгэрэгшэ үбэл хонидтоо 7500 центнер үбһэ, 5000 центнер овёс үгэһэн байнабди. Гадна, хонишодой өөһэдынь оролдосын хүсэн хэрэгтэй. Энэ талаар колхозоймнай түрүү хонишод Ц. Юндунов, Д. Гомбожапов ба бусад һайн дүнгүүдые туйлана. Тиихэдэ нүхэр Юндуновай отарын хонид дунда зэргээр 10—13 килограммаар шэгнүүрээ нэмээдэг байна. Мүн хайшалһан ноохониинше дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, хонишод М. Болотов, Ц. Хандаева, Б-С. Жамсаранов гэгшэд хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,5—6 килограмм ноохо хайшалаа.

Үбэлдөөшье, зундаашье, бэлшээриин газарнуудые зүбөөр, гүйсэдөөр хэрэглэхэ шухала. Тэрээнтэй хамта, хонидой үүлтэрэй һайжарха, тоо толгойнь олошорхо бүринь бэлшээринүүдшье һайжаруулагдаха ёһотой. Энэ жэлһээ эхилжэ Хангилай МТС-эй механизаторнуудай туһаламжаар бэлшээринүүдтэ ногоон таригдадаг болоо. Мүн малай тэжээлдэ үнэтэ культура болохо кукуруза ехэхэн һуури эзэлдэг боложо байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз 5 гектар газарһаа га бүриин 400—500 центнер кукурузын ногоон эшэ намаануудые хуряаһан байна. Энэ жэлдэ 95 гектарта кукуруза таригдаа. Тэрэмнай муу бэшээр ургажа байна. Мүнөө кукурузынгаа полинуудые хадажа, бетонированна траншейнүүдтэ силос даража эхилээбди. Энээнэй ашаар хониной фермэ нёдондонойхиһоо үлүү ехэ үбһэ ба шэмэтэ тэжээлээр хангагдаха байна.

Гэхэтэй хамта, эртын түл абалгада дутагдалнууд бии байгаа. Зарим отарада түлэй хоролто болоһон юм. Тиин энэ жэлдэ тэдэ дутагдалнуудаа хараадаа абалсан, шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэхэ байнабди. Энэ жэлдэ 3 отарын хонид үбэл хурьгалуулагдахаар эртын ороондо оруулагдажа байна.

Д. Найданов, XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Хонидто һайн байра хэрэгтэй

Энэ жэл манай колхоздо хонид тон түрүүшынхеэ эртэ үбэл хурьгалуулагдаа юм. Тиимэ хадань энэ шэнэ хэрэгтэ, илангаяа һайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй байгаа. Нэн түрүүн үбэлэй хүйтэн сагта хурьгалха хонид ба тэдэнэй хурьгадтань дулаан, уужам ба һаруул байрануудые бариха шухала. Эдэ байранууд гал түлигдэхэгүй тула хүйтэй һалхинай орохогүйгөөр дулаалагдаһан байха ёһотой. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, бүри нёдондо зун байхаһаа эхилээд, хони хурьгадай байрануудые шэнээр барижа, һэльбэжэ захалаа һэмди.

4 хүнһөө бүридэһэн дархашуулай бригада (бригадирынь Михаил Шухин) малай байра барижа эхилээ һэн. Тиигэжэ Бурхадуул гэжэ газарта хониной түрэхэ ба хурьгадай байха 2 байрануудые шэнээр бариһан байна.

Эдэ байрануудта ахалагша хонишон Ойдоп Будаевай харадаг хонид түрүүлэгдээ. Тэрэнэй отарын хонид хурьгалха сагтаа һайн шадалтай байгаа һэн. Хонидой хурьгалжа байха үедэ үбһэ тэжээл таһалдуулхагүйн зорилгоор 700 центнер үбһэн, горьтойхон концентрат ба 700 гаран центнер овёс хонидоо эртэ хурьгалуулха энэ отарада үгтэһэн ба шэрэгдэһэн байна. Үгтэһэн тэжээл гамтайгаар гаргашалхын тула тусгаар кормушка ба тэбшэнүүд хэгдэһэн байгаа. Тэдээн соо концентрат болон овёс хэжэ эдюулхэдэ таарамжатай байдаг.

Хониной хурьгалха үедэ отарануудые хүнүүдээр гүйсэд хангаха шухала. Тиимэһээ хонишодто туһалхыень 7 хүниие сакманщигууд болгожо эльгээһэн байнабди. Тэдэнэй олонхинь үнэн сэхээр, оролдосотойгоор хүдэлөө. Сакманщигууд һүни бүри ээлжээгээр түрэхэ хонидые һахидаг һэн.

Һая гараһан хурьгадые илангаяа һайнаар харууһалха хэрэгтэй болодог. Манай хонишод болон сакманщигууд хурьганай байра соохи агаарай хүйтэн, дулааниие гэнтэ ехээр хубилгажа олон янза болгонгүй, нэгэ жэгдэ байлгахые оролдодог юм. Хурьгад жииртээл эхэһээ амяараа байдаг. Тэрэшэлэн эхэ хонидые амяарнь бэлшээридэ гаргахада, садатараа эдеэлүүлхэ, харюулхадашье хүнгэн байдаг һэн.

Ерэхэ үбэл манай колхоздо 2 отарын хонид эртэ хурьгалуулагдаха юм. Тэдэниие бултыень һайн байраар хангахын тула хониной ба хурьганай 2 байра нэмэжэ бариха байнабди. Энэ зорилгоор барилгын модон бэлдэгдээ. Мүнөө Эбэр Аргали гэжэ газарта тэдэ шэнэ байрануудай барилга эхилэгдэхэнь. Мүн малаа, тэрэ тоодо хонидоо элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын тула үбһэ хуряалга ба силос даралгын хүдэлмэринүүдые үргэн далайсатайгаар ябуулжа байнабди.

Б. Цыренжабон, Калининай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша.

Агын хонишод

…хобхо дардам харгыгаар хуа …үүлан, хүхэхэн үнгэтэй хүн… …машина зураганан гүйнэ. Тэ… …һуугшадай нэгэнинь — наран… …дажа, һалхинда үлеэлгэжэ, хү… …хүрин хара шарайтай, залууб… …р хүн илангаяа хүхюунээр ми… …бана. Энэ хүнмнай — Цокто… …Сталинай нэрэмжэтэ колхо… …хонишодой нэгэн болохо Гал… …санов гэдэнэ. Таажа мэдэхэдэ, …р юундэшьеб сэдьхэлээ хүдэл… …рэй.

…нютагнай түргоор лэ хубил… …ха даа, — гээд, абяагүй иишэ …араашалан ябаһан Галдан гэн… …рба.

…рээл тиинэ даа. Үшөө хэдэхэн …рхэдэ бүришье танигдашагүй …

…өөрэлдөөнэй эхилһэн һамбаан… …нютагайнгаа хубилалтануу… …дынгөө нюдөөр хараад үзэе. …да үниндөө энэ үргэн уужам …жэн, амигүй мэтэ байгаа. …энэ эндэ жаргалта һайхан ажа… …һудаһан сохилон байна бшуу. …р ябаһан замдамнай олон …юумэнүүд дайралдана. Хар… …талаар, гүбөөгэй үбэр та… …тэбхылдэн харагдажа байһан …ба тарланай полинууд. Мүн …холо-холо тараад, тэниг… …ар эдеэлжэ байһан амба тар… …малнууд шэнги олон бухал ба …жэрылдэнэ. Саагуурнь гүбөө… …бүрхөөһэн олон мянган ашаг …д. Эдээндэл зорюулан тэрэ …тэжээл бэлдэгдэнэ, кукуруза …дана гэжэ хүн бүхэн мэдэхэл. …малша бурядай эрхим унаа …заар морин, хэхинадаг хаһаг …нүүд мүнөө «ЗИМ», «Побе…», хүсэтэ трактор ба ашаанай …удаар һэлгэгдөө. Округой …гансахан өөрынь мэдэлдэ 3 …дэн «Победа», 20-ёод «Мо… …бад бусад элдэб маркын хүн… …машинанууд ба 2 мянга гаран …ууд тоологдоно. Мүн талые …урыһан түмэр зам хото хү… …бэхеэр холбоо. Энэ замаар …а—трактор, комбайнууд, хүдөөһөө—ноохон, мяхан, тоһон һэлгэлсэн гарана.

Илангаяа ехэ хубилалтанууд һаяын хэдэхэн жэл соо хэгдээ. Агын талаар бэлшээжэ ябаһан хонин һүрэгүүдтэ энэ жэл соо 68 мянган хонин нэмэһэн байха юм. Колхозуудай баялиг ямар ехээр ургана гээшэб! Хэрбээ 1950 ондо оройдоол хэдэхэн колхоз миллионһоо дээшэ олзо олоһон һаань, харин үнгэрэгшэ 1954 ондо округой 30 колхозуудай 23-ниинь миллионернүүд болоһон байна. Тэдээн сооһоо Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз олзоёо 3 миллион түхэригтэ хүргөө. Ажахыгаа хүгжөөхэ талаар илангаяа Могойтын районой колхозууд һайн дүнгүүдые туйлаа. Үнгэрэгшэ жэл районой колхозууд гүрэндэ тушааһан ба худалдаһан ноохонойнгоо түлөө хонин бүриһөө 31 түхэригһөө үлүү олзо олоһон байна бшуу.

Эдэ хубилалтанууд Агын талада болоһон олон тоото хубилалтануудай зарим тэдыхэн хубинь мүн. Теэд тон үнэтэ хубилалта хадаа округой юрын хүнүүдэй оролдосотой, патриотическа ажал хүдэлмэреэр туйлагдаһан байна. Эдэ юрын хүнүүдэй ажал хүдэлмэригүйгөөр, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгэгүйгөөр эды ехэ хубилалтануудые туйлахын аргагүй. Тэдэнэй олонхи хубинь Агын таладахи хэдэн зуугаад хонишон болоно.

Хонишон! Мүнөө энэ нэрэ тон хүндэтэй, алдар солотой нэрэ болоо. Энэ нэрэ хэдэн олон юрын малшадые засагай дээдэ органдо дэбжүүлхэ эрхэ олгоно бшуу. Тиин округой бүхы хонишод КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска, февральско-мартовска, январска болон июльскэ Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжон, нютагайнгаа ажахын, культурна ажабайдал ба эрдэм гэгээрэлэй талаар хубилалтануудые бүри арьбадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсоһон байна.

Эдэ шиидхэбэринүүдые бодото ажалаараа бэелүүлэлсэхэ зуураа, эдэ юрын хонишод округой бэшэшье малшад, таряашад, хүдэлмэришэд болон интеллигенци шэнги улам бүри ургажа, хүдэржэжэ; бата найдамтайгаар урагшаа харадаг боложо байна бшуу. Тэдэнэр түрэл нютагаа, ороноо дурлан, тэдээнэй хүгжэлтэтэй хубиингаа хэрэгые нягтаар холбон хүдэлнэ. Ниитын зөөриие өөрын зөөриһөө үнэтэйдэ, олоной хэрэгые хубиин хэрэгһээ хүндэтэйгөөр бодоно. Энээнэй гэршэнь колхоз бүхэндэ олоор олдохо. Жэшээлбэл, «Победа» колхозой залуу хонишон Цыбжит Дугданова февралиин хүйтэн шуургата һүни жэдэһэн хонидой отарые хүдөөдэ бороложо соо тогтоогоод, ээрэжэ хоноһон ба хүл гарайнгаа үзүүрнүүдые хүлдэбэшье хонидоо орхингүй бүтэн бүринөөр абарһан юм. Али Хара-Шэбэрэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цырен Жигжитов хабарай түймэртэ гэр бараанайнгаа шатажа байбашье һаань, хонидоо орхингүй галай аюулһаа аршалжа абаа һэн. Тэрэнэй жэшээгээр округой олохон хонишод хаража байһан хонидоо гал түймэрэй ба шуурганай аюулнуудһаа аршалһан байна. Эдэ жэшээнүүдээр омогорхонгүй байжа болохогүй. Эдэ хадаа хонишодой ёһотой шэн зоригто, патриотическа ажал хэрэгүүд болоно...

Һөөргөө хонишон Галсановай замда түрүүлэн эхи табиһан хөөрэлдөөндэ бусая. Энэ нүхэрэй хаана ошожо ябаһаниие мэдэхэ хүсэл уншагшадта түрэжэ магад.

—Партиин райкомой бюородо дуудуулаад ябанаб, — гээд Галдан Галсанов хэлэнэ.

— Юундэ дуудаа хаб даа? Та партиин гэшүүн гүт?

— Харин мүнөөл бюородо ошожо, алдарта Коммунистическэ партиин гэшүүнэй кандидат болохомни, — гэжэ тэрэ омог янзаар харюусаад, миһэрсэгээбэ. — Энэшни миин бүхы наһанаймни ажабайдалда хэгдэһэн наһан соо нэгэ дахин болодог ехэ алхам гэхэ гү, али мартагдашагүй үдэр гээшэл даа.

Теэд хонишон Галсановай ургалта гансал партида оролгоор хизаарлаа бэшэл. Тэрэ үдэр бүриингөө ажал дээрэ ургана бшуу. Хаража байһан хонидоо бултыень ондо оруулһан, эртын түл муу бэшээр абажа, тэдэ хурьгадаа хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2.560 грамм ноохо хайшалһан байна.

— Үбэл эртын түл хабарай түлдэ орходоо үлүү һайн байдаг. Мүнөө жэлдэ 36 хурьганай ноохо хайшалжа үзөөбди. Тэдэнэймнай толгой бүриһөөнь 500-гаад грамм ноохон гараа. Теэд эртэ гараһан хурьгад хойто жэлдэншье хайшалхада хабар гараһан хурьгадһаа һураггүй ехэ ноохо үгэхэ байна, — гэжэ Галсанов хөөрэнэ.

Энэ һанамжыень мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, ВЛКСМ-эй окружкомой гэшүүн, 24 наһатай Дулма Сунрапова гүйсэдөөр һайшаана. Залуу депутат хүгшэн эжытэеэ, нүхэртэеэ хамта отараяа даагаад, үргэн талын нэгэ тохойдо тобойн харагдажа байгаа һэеы гэртэ ажаһуудаг. «Һэеы гэр»... Эдэ хоёр үгэ мүнөө залуушуулда тон гайхалтай дуулдахань лабтай. Теэд тэрэ урдын мухар һүзэгтэй харанхы мунхаг, ядуу байдалай эһэ тортог шэнгэһэн дагдагар шара һэеы гэр бэшэл! Тэрэн — шэнэ ажабайдалай дулаахан ольһоор амилан байһан, хонишодой нүүдэл байра. Газааһаань харахадаш үүдэн дээрэнь улаан туг даллан байха. Зосоонь ороходоо — радио ханхинан угтаха.

—Колхоз намайе хүл дээрэмни гаргаа, комсомол, парти намайе хүмүүжүүлээ. Тиимэл хадань харюудань үнэн ажалаараа харюусахаб. Арад зоноо эдеэ хоолой зүйлөөр, промышленностиие түүхэй эдээр хангалсаха гээшэ ямар ехэ нэрэ хүндын хэрэг бэ! Тиимэһээ хонишон нэрэеэ дээрэ үргэн арюунаар абажа ябаха дуратайб,— гэжэ Дулма хэлэдэг.

Тон зүб. Дулма энэ хүндэтэ нэрэеэ арюун сэбэрээр абажа ябана. Тэрэ хэдэн жэлэй туршада даажа абаһан хонидоо хоролтогүйгөөр, һайн хүсэ шадалтайгаар хаража байнхай. Теэд залуу хонишоной һанал сэдьхэлдэ юуншьеб дутуу байгаа һэн. Тиихэдэнь Дулма өөрынгөө нүхэр Гомбодоржотой, зоотехнигтэй зүбшэжэ, колхоздоо нёдондо тон түрүүлэн хонидые үбэл хурьгалуулдаг болохо үүсхэл гаргаа һэн. Энэ шэнэ аргые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ хэрэгтэй байгаа. Харин залуу хонишон тунхаридаггүй заншалтай. Тэрэнэй сүлөө сагтаа ном бариад гү, али зоотехнигһээ зүбшэл абажа байхыень хододоо хаража болохоор байгаа. Тиигэжэ үргэһэ нойргүйгөөр, унтаха сүлөөгүйгөөр ажаллан, 400 гаран хурьга хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Энэ отарынхид хонидые эртэ хурьгалуулгын үлүү һайн байһаниие бодото дээрэнь баталан харуулаа. Энэ жэл Сунрапова дахяад үбэлэй түл абахаар бэлэдхэжэ байна.

Округой түрүү хонишод ажалдаа шэнэ түрүү аргануудые хэрэглэхэ ябадалые халуунаар дэмжэдэг юм. Үшөө 1954 ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Жамбал Чимитов, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна конференцидэ хабаадагша, отарынгаа хонидые түрүүшынхеэ үбэл эртэ хурьгалуулһан байна. Тиин ерэхэ жэлдэ эртын түл абахаар шиидээ һэн. Зүгөөр зарим нютагаархиниинь этигэл ядан байгаа бшуу.

— Нёдондо дүршэлгүйһөө боложо, зарим тэды дутагдал гаргаһан байгаабди. Теэд мүнөө ойлгохо болоо гээшэбди. Ерэхэ жэл үлүү һайнаар түл абаха ёһотойбди, аргатайшьебди, — гэжэ Жамбал өөрынгөө һанагшаар байдаг.

Иимэ түрүү эрмэлзэлгэтэй хонишод округой колхозуудта нилээд олон бии. Тэдэнэй хэдэн арбаадынь Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

Хонишодой габьяата ажалайнь ашаар округ дотор хонидые үбэл, эртэ хурьгалуулга энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ үлүү һайнаар үнгэргэгдөө. Хэрбээ 1954 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 81,5 хурьган түлжүүлэгдэһэн һаа, энэ жэлдэ 87,5 хурьган абтаа. Тэрээнһээ гадна, эртын түл хабарай түлһөө үлүү һайнаар, бага хоролтотойгоор абтадаг байха юм.

Хойто Агын Ленинэй, Бусыгинай, Хара-Шэбэрэй Кировэй, Аргалиин Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта 100 эхэ хонин бүриин 89—87 хурьгад абтажа, түлжүүлэгдэһэн байна. Тиин ноохоной абтасашье нилээд дээшэлһэн байха юм. Округ энэ жэл гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Хойшодоо эртын түл абалга бүри үргэнөөр хэрэглэгдэхээр хараалагдана. Эртын түл абаха зорилгоор энэ намар округ дотор 50 мянган хонин искусственнаар үрэжүүлэгдэхэ юм.

Хонидые эртэ хурьгалуулгын ба хурьгадые түлигдэдэггүй байрада түлжүүлгын дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ зорилгоор залуу хонидой отаранууд бии болгогдохонь.

Энэ шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэдэг болохын тула хонишодые һайтар һургаха хэрэгтэй. Энэ зорилгоор округ дотор зоотехническэ 32 кружогууд хүдэлмэрилжэ, тэдээндэ 400 шахуу хүн хабадаһан байна.

А. ЖАМБАЛОН.

Читын область. Бурят-Монголой Агын национальна округой Могойтын районой «Коммунизм» колхоз хони үсхэбэрилгээр һайн амжалта туйлаа. Колхоз нёдондо эдлүүринигээ газарай 100 гектар бүхэндэ 169 килограмм ноохо хайшалһан һаа, энэ жэлдэ 201 килограмм болоторынь дээшэлүүлээ. Колхоз имагтал нарин ба нарибтар ноохотой хонидые үсхэбэрилнэ.

Колхоз хоёрдохёо Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой нарин ноохотой хонид бэлшээжэ ябана. **ТАСС-эй фотохронико.**

Советскэ правительственна делегаци Пхеньянһаа мордобо

ПХЕНЬЯН, августын 23. (ТАСС). Корейн сүлөөлэгдэһөөр 10 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гэй секретарь А. Б. Аристов толгойлогшотой советскэ правительственна делегаци Эхэ орондоо бусахаар үсэгэлдэр Пхеньянһаа мордобо.

Пхеньянска вокзал СССР-эй ба КНДР-эй гүрэнэй тугуудаар, «Агуу-ехэ советскэ арадта, тэрээнэй правительствода, КПСС-тэ алдар соло!», «Агууехэ Советскэ Союзай ба Корейн арадуудай хоорондын эбдэршэгүй, хэтэ мүнхын хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

Гартаа баглаа сэсэгүүдые бариһан столицын олон мянгаад ажалшад перрон дээрэ сугларба. Тэдэнэй дунда КНДР-эй ажалай партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Ким Ир Сен, Ким Ду Бон, Пак Ден Ай болон бусад байлсаба. Хүндэлэлэй харуул табигдаа. СССР-эй, КНДР-эй гүрэнэй гимннүүдэй гүйсэдхэгдэһэнэй ба хүндэлэлэй харуулай ёһололто маршын һүүлээр А. Б. Аристов микрофоной дэргэдэ иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

Хүндэтэ нүхэдүүд, манай корейскэ хүндэтэ ханинар!

Танай үзэсхэлэн һайхан оронһоо гаража ошохо зуураа, хаа хаанагүй гайхамшагта һайхан сэдьхэлээр, нүхэрэй ёһоной иниаг дулаан хандалгатайгаар ба анхаралтайгаар бидэнние угтаһан ушарые тон ехэ баясхалантайгаар тэмдэглэнэбди. Советскэ правительственна делегаци иимэ баяртайгаар хүлеэһэнэйтнай түлөө таанарта ехэ баясхалан хүргэнэ.

Советскэ арадай эльгээмэлнүүд болохо бидэнэрые таанарай зүрһөө нигэжэ үнэн сэдьхэлээр хүлеэһэн, тон хүндэтэйгөөр айлшалуулһан ушар хадаа советскэ арадтай корей арадай улам бэхижэжэ байгаа ахадүүгэй хани барисаатайень харуулһан ябадал мүн; энэ хадаа Дальна Востогто ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ агууехэ хэрэгтэ туһалха байна.

Советскэ правительственна делегаци танай столица Пхеньянтай танилсаһан, танай республикын промышленна зарим предприятинуудта, барилгануудта, кооперативна ажахынуудта ошоһон байна. Бидэнэр эхэ оронойнгоо һалбаран мандахын тулада хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин, илангаяа танай гайхамшагта залуушуулай оролдосотой шангаар ажаллажа байхыень, тэдээнэй зохёон байгуулхы эдэбхиень хаа хаанагүй хараабди. Эдэ бүтэдэ хадаа ажалда дуратай, шадабари ехэтэй корей арад дайнай хэһэн шархануудые тон богони болзор соо үгы болгоод, республикынгаа экономико болон культурые саашадань дэбжээхэ замаар дабшаха байна гэжэ этигүүлнэ. Советскэ арад энэ арюун һайхан хэрэгтэ эгээн ехэ амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Хоёр амгалан жэлэй турша соо корей арад арадайнгаа ажахые һэргээн хүгжөөхэ хэрэгтэ түрүүшын амжалтануудые туйлаа. Танайда ямар бэрхэшээлнүүдэй үшөө бии байһые бидэнэр ойлгонобди. Гэбэшье, мүнөө мордохо дээрээ таанарай гарые шангаар барижа байха зуураа, баатарлиг корей арад эдэ бэрхэшээлнүүдые дабаха гэжэ батаар этигэнэбди. Богонихон сагай үнгэрөөд байхада танай эртэ урда сагай столица Пхеньян, танай городууд һэргээгдэн бодхоогдоод, урданайхиһаа үлүү һайхан болохол. Танай полинууд үзэгдөөгүй ургаса үгэхэл, саадуудтнай сэсэглэхэл, тиин үглөөнэй туяата оронтнай бүри һайхан болохол.

Советскэ арад болбол ороноо нэгэдүүлжэ, нэгэдэмэл демократическа корейскэ гүрэн байгуулха гэһэн корей арадай арюун хүсэлэй түргэнөөр бэелүүлэгдэхыень, ажахын, наукын, культурын тон түргэн һэргээгдэн хүгжэхыень, ажалшадай материальна ажана байдалай һайжархыень таанарта хүсэнэ. Корей арад хадаа советскэ арад хододоо эрхим ханимнай байжа, саашадааашье ахадүүгэй үнэн сэхэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ батаар этигэг лэ.

Бидэнние халуунаар, баяртайгаар хүлеэжэ айлшалуулһанайтнай түлөө үшөө дахин гүнзэгы баясхалан үнэн зүрхэнһөө хүргэнэбди.

Баатарлиг корей арад мандаха болтогой!

Оронние хүтэлбэрилэгшэ—Корейн ажалай парти мандаха болтогой!

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын правительство мандаха болтогой!

Советскэ ба корей арадуудай эбдэршэгүй, хэтэ мүнхын хани барисаан оршон мандажа байг лэ!

Нэрьемэ альга ташалга болоно, «Корейско-советскэ хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн юрөөл табигдана. А. Б. Аристов болон советскэ правительственна делегациин гэшүүд пхеньянецуудай амаршалгада үнэн зүрхэнһөө харюусана, Корейн ажалай партиин ба КНДР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй хани ёһоор хахасана.

Советскэ правительственна делегациие Корейн ажалай партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Пак Ден Ай, КНДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Ли Дон Ген хилэ хүрэтэр үдэшэбэ.

Советскэ хүдөө ажахын делегациин США дотор аяншалжа ябаһан тухай

ЛОС-АНЖЕЛОС. (Калифорни штат) августын 22. (ТАСС). Августын 20-до советскэ хүдөө ажахын делегаци Глендейлдэхи (Лос-Анжелос город шадар) «Роджер Джессуп» гэжэ һүнэй фермэдэ ошоһон байна. Тус фермэ һайн эмхидхэлээрээ США дотор мэдээжэ юм. Эндэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр жэл соо 6450 килограмм һүн һаагдана. Фермын эзэн Роджер Джессуп үнеэдые харууһалгын аргатай айлшадые танилсуулаа.

Советскэ делегаци Калифорни штат дотор ябалгаяа энээгээр дүүргээд, үсэгэлдэр США-гэй столица Вашингтон ошохоор ниидэһэн байна.

ВАШИНГТОН, августын 23. (ТАСС). Үсэгэлдэр советскэ хүдөө ажахын делегаци США-гэй газар таряалангай министр Э. Т. Бенсонэй уряалаар США-гэй газар таряалангай министерстводэ оробо. Делегациие толгойлогшо СССР-эй хүдөө ажахын министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Мацкевич тэндэ Э. Т. Бенсонтэй уулзажа, США дотор делегациин аяншалһанай дүнгүүд тухай хэлэжэ үгэһэн байна.

Делегациин бүхы составтай министрые В. В. Мацкевичын танилсуулһанай һүүлээр делегациин гэшүүд бүлэгүүд боложо хубаараад, министерствын таһагуудые даагшадтай хөөрэлдөө. Удаань завтрак боложо, тэрээн дээрэ делегациин гэшүүдһээ, Э. Т. Бенсонһээ гадна, газартаряалангай министерствын ба гүрэнэй департаментын хүтэлбэрилхы түлөөлэгшэд байлсаба.

Э. Т. Бенсон завтрагай үедэ тобшо үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа советскэ делегациин аяншалга советскэ ба американска арадуудай бэе бэеэ ойлголсолгые саашадань бэхижүүлхэ, СССР США хоёрой саашадаа делегацинуудые олоор эльгээлсэжэ байха хэрэгтэ туһалха байна гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Харюугай үгэ хэлэһэн В. В. Мацкевич делегацида үзүүлһэн дэмжүүлгын түлөө, орон дотор тэрээнэй аяншалалгые эрхим һайнаар эмхидхэһэнэйнь түлөө США-гэй газартаряалангай министерстводэ, гүрэнэй департаментда үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэбэ. Делегаци хадаа, гэжэ В. В. Мацкевич хэлэбэ, американска хүдөө ажахын туйлалтануудые шудалха зорилготой байгаа. Тиин бидэнэр манай орон дотор, илангаяа СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ үргэн программын бэелүүлэгдэжэ байһан мүнөө үедэ, хэрэглэжэ боломоор үнэхөөрөө олон юумые хараабди. СССР-эй хүдөө ажахы мүнөө шэнээр дэбжэжэ байна гэжэ Мацкевич онсолон тэмдэглээ. Орон дотороошье бии болоһон дүй дүршэлые, мүн хилын саана, тусхайлбал, США дотор би байгаа дүй дүршэлые үргэнөөр ашаглалга советскэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээлгые түргэдхэхэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Делегаци хадаа уласхоорондын оршон байдалай шэнэ үедэ США-да ерээ гэжэ Мацкевич тэмдэглэбэ. Эб найрамдал тээшэ арадуудай эрмэлзэлгэ, оронуудай хоорондын харилсаануудай һайжаралгада эхи табиһан Женевскэ зүблөөн хадаа манай бүхы аяншалгада туһалжа, тэрээнние олониитын шэнжэ байдалтай болгоо. Бидэнэр олон тоото американецуудтай уулзажа, советскэ хүнүүдэй ажабайдал тухай олон тоото асуудалнуудтань харюусаабди, энэ хадаа манай хүдэлмэриин техническэ талые заримандаа бэрхэшээлтэй болгодог байгаа, теэд бидэнэр энээние шаналнагүйбди. Манай оронуудай хоорондохи холбооє, бэе бэеэ амгалан ёһоор ойлголсолгые үргэдхэхэ тухай господин министрын мэдүүлгые бидэнэр илангаяа баяртайгаар амаршалнабди гэжэ Мацкевич үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. В. В. Мацкевич газартаряалангай министр Э. Т. Бенсондэ делегациин үмэнэһөө бэлэг барюулаад, Советскэ Союзда ерээд ошохыень уриба.

США-гэй газартаряалангай министерстводэ болоһон завтрагай һүүлээр США-дахи СССР-эй хэрэгүүдэй саг зуурын этигэмжэтэ С. Р. Стриганов болон СССР-һээ Вашингтондо байгаа посольствын бусад түлөөлэгшэдтэ үдэшэгдэн делегациин гэшүүд Маунт-Вернонедэхи Джордж Вашингтоной эдлүүридэ—музейдэ ошоһон байна. Тэндэ В. В. Мацкевич, хүдөө ажахын наукануудай доктор профессор Б. Р. Соколов гэгшэд США-гэй түрүүшын президентын хүүр дээрэ венок табиба. Энэ үедэ американска бүлэг гражданинууд болон хэблэлэй түлөөлэгшэд тэндэ байлсаа.

Үдэшэниинь СССР-һээ Вашингтондо байгаа посольство советскэ хүдөө ажахын делегациин хүндэлэлдэ ехэ уулзалга хэбэ. Уулзалга дээрэ США-гэй газартаряалангай министр Э. Т. Бенсон, тэрээнэй орлогшонор, газартаряалангай министерствын дээдэ тушаалта чиновнигууд, США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэд, дипломатическа корпусой гэшүүд, американска научна, финансова болон худалдаа наймаанай бүлэгэйхидэй түлөөлэгшэд, фермернүүд, информационно агентствонүүд, журналнууд болон газетэнүүдэй корреспондентнүүд байлсаба. Уулзалга хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

Августын 25-да делегаци Нью-Йоркһоо Канада худар ниидэхэ байна.

Дуунай һайндэр

Байгша оной августын 20-до, амаралтын үдэр, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ дуунай һайндэр болобо.

Правительственна трибунын урдуур «Дуун манда байгуулхадамнайшье, ажаһуухадамнайшье туһалдаг» гэһэн үгэнүүд эли тодоор бэшэгдэнхэй. Иимэ һүр жабхаланта оршон байдалда Эхэ ороноо, энхэ амгалан байдалаа магтаһан ирагуу һайхан дуунай аялганууд зэдэлжэ эхилбэ.

Түрүүлэн городоймнай ажалшадай нэгэдэмэл хор «Сибирь, принимай москвичей» (хүгжэмынь Ж. Батуевай, үгэнь И. Капустинай) гэжэ дууе шадамараар дуулаба. Мүн «Песня о Родине», «Партия—наш рулевой», «В защиту мира» гэжэ дуунуудые нэгэдэмэл хоор һайнаар дуулаа.

Удаань Улан-Удэ городой предприятинуудай, эмх[…] гаануудай ураньһайханай […] деятельностиин коллек[…] концерт харуулба. Эдэ […] һайханай самодеятельно[…] коллективүүдэй ду[…] «Рассвет» клубай дуунай […] самбль шалгарба. «М[…] комбинадай клубай хор […] ний Онегин» гэжэ оп[…] «Басагадай хорые» һай[…] дуулаа. Мүн дуушад — […] Румянцев, Титова, Ше[…] гэгшэд шалгарһан байш[…]

Дуунай һайндэрэй һ[…] стадион дээрэ спортивна […] сөөнүүд эмхидхэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П[…] Культурын ордоной ур[…] ханай самодеятельно[…] коллективэй түлөөлэгш[…] Ващенко, В. Николаенк[…] шэд частушкануудые ду[…] байна.

В. Муллерай фото-[…]

Нютаг бүриин һонинууд

★ Бичурын аймагай Петропавловска эхин һургуули БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор долоон жэлэй һургуули болгогдобо. Мүнөө тус һургуулида шэнэ багшанар олоороо ерэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн һургуулиин һуралсалда хэрэгтэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд абтаа.

★ Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (Яруунa) һара бүридэ колхознигуудтаа авансаар мүнгэ үгэдэг болоо. Илангаяа малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байдаг малшад ехэ мүнгэ абана. Дүрбэ һарын турша соо олоһон ажалта үдэртөө малшад Д. Базаров — 1897, Ц-Ж. Будаев—1405, Ч-Д. Гомбоев — 1491 түхэриг мүнгэ абаһан байна.

★ «Улаан шулуута» колх[…] харшэбэр) энэ жэлдэ үгэр[…] ургаса хуряажа байна. Мү[…] агдаһан үгэрсэсэ Шулуута[…] промхозой дэлгүүр дээрэ […] ажалшадта худалдана.

★ Байгалай зүүн эрьедэ […] гэжэ загаһашадай тосхон […] Һаяхан энэ тосхоной […] Ждановай нэрэмжэтэ Ирк[…] рэнэй Университедэй науч[…] дициин гэшүүд «Иркутска […] барилга тухай» лекци унш[…] лекциие географическа на[…] кандидат нүхэр Попов унш[…] на.

Редакторай о[…] О. ГОМ[…]

Бухарест шадархи сэрэгэй кладбищида веногууд табигдаба

БУХАРЕСТ, августын 23. (ТАСС). Германска фашизмда эсэргүү хамтын тэмсэл дундуур унаад, Бухарест шадархи английска сэрэгэй кладбищида хүдөөлүүлэгдэһэн английска армиин сэрэгшэдэй хүүр дээрэ үсэгэлдэр веногууд табигдаба.

Веногуудай табигдаха үедэ Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Георгиу-Деж, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, Румынска хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Г. Апостол, Румынска Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Э. Нэдноражи болон бусад тусхайта хүнүүд, мүн Румыниин сүлөөлэгдэһэн ойн баярые һайндэрлэлгэдэ ерэһэн правительственна делегацинуудай толгойлогшонор ба гэшүүд, хариин гүрэнүүдһээ Бухарестдэ байгаа дипломатическа түлөөлэлгын газарнуудай түлөөлэгшэнэр байлсаба.

Веногууд Румынска Правительствоһаа, Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 11 жэлэй ойн һайндэртэ ерэһэн Советскэ Союзай түлөөлэгшэһөө, Великобританиһаа Румынска Арадай Республикада байгаа миссиин зүгһөө табигдаһан байна.

Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гэй пленум

ХАНОЙ, августын 22. (ТАСС). Вьетнамска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Вьетнамай ажалшадай партиин Центральна Комитедэй 8-дахи пленум августын 16-һаа 20 хүрэтэр боложо үнгэрбэ.

Пленум болбол уласхоорондын байдал тухай ба 7-дохи пленумһээ хойшо үнгэрһэн үе соохи Индо-Хитадтахи байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Пленумэй хүдэлмэриин дүүрэһэнтэй дашарамдуулан Центральна Комитет коммюнике толилһон байна. Уласхоорондын түгшүүрилэй зарим тэды һуларбашье һаань, Индо-Хитадтахи ба Дально-Востогой бусад районуудтахи байдал урдынхи хэбээрээ амгалан бэшэ байна гэжэ тус коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Мүнөө үедэ ямар зорилго табигданаб гэхэдэ, гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ, ороной хойто ба урда зүгэй демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые нягтаруулан жагсааха, Вьетнамай Демократическа Республикын ба Урда Вьетнамай засагуудай түлөөлэгшэдэй политическэ консультативна конференциие бүгэдэниитын сүлөөтэ һунгалта үнгэргэхэ тухай асуудалаар зарлаха ябадал болоно.

ДРВ-гэй президент Хо Ши Минэй һаяхан СССР, КНР ба МНР-тэ ябаад ерэһэн ушар хадаа Вьетнамай уласхоорондын нэрэ хүндые үргэһэн, эдэ оронуудтай тэрээнэй хани харилсаае бэхижүүлһэн, уласхоорондын проблемэнүүд ба Вьетнамай проблемэнүүд тушаа һанал бодолнуудай гүйсэд зохилдожо байһаниие харуулһан байна гэжэ пленум тэмдэглээ.

Ороной дотоодын байдал тушаа хэлэхэ зуураа, пленум болбол аграрна реформые бэелүүлжэ үргэлжэлхэ, худалдаа наймаа болон промышленностиие хүгжөөхэ, юумэнэй үнэ сэнгые тогтууритай болгохо, арьбалалтын журамые нягтаар сахиха шухала гэжэ заагаа.

Табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа мүнөөнэй бэрхэшээлнүүдые дабажа, арадай ажабайдалые һайжаруулха ябадалда туһалха байна гэжэ коммюнике дотор тэмдэглэгдээ.

„Кинопрокадай" Бурят-Монголдохи конторо

республикын киноустановконуудай

экранууд дээрэ

гэжэ ураньһайханай үнгэтэ шэнэ фильм

М. Ю. Лермонтовэй зохёолоор һаяар

харуулхань.

1954 он, Горькиин нэрэмжэтэ киностуди гаргаба.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭ[…] УРЬҺАЛАМЖА (1953 ОНДО ГАРГАГДАҺАН)

1955 оной августын 14-дэ Киров городто боло[…] шүүбэринүүдэй 4-дэхи тиражай

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудта серинүүд ба облигац[…] удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл[…]

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэрин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№
140379	05*)	1 000	145067	1—50	200	149673	03*)	1 000	155441
140435	1—50	200	145088	14*)	1 000	149738	1—50	200	155511
140647	1—50	200	145246	43*)	1 000	149755	1—50	200	155542
140751	02*)	1 000	145382	1—50	200	149808	1—50	200	155626
140855	38*)	1 000	145408	1—50	200	149982	1—50	500	155740
141097	02*)	1 000	145545	1—50	200	150018	1—50	200	155862
141098	31*)	1 000	146126	1—50	200	150046	1—50	200	156011
141237	1—50	200	146240	04*)	5 000	150128	28*)	1 000	156154
141333	1—50	200	146418	1—50	200	150133	46*)	1 000	156196
141459	21*)	1 000	146539	1—50	200	150329	01*)	1 000	156303
141606	1—50	200	146600	1—50	200	150412	1—50	200	156494
141648	1—50	200	146652	1—50	200	150468	1—50	200	156588
141908	1—50	200	146901	1—50	200	150550	13*)	1 000	156604
141935	1—50	200	146911	03*)	1 000	150634	1—50	200	156762
141960	22*)	5 000	147005	41*)	10 000	150880	15*)	1 000	156772
142067	1—50	200	147145	1—50	200	150900	1—50	200	156901
142217	1—50	200	147160	39*)	5 000	151098	1—50	200	156922
142316	1—50	200	147286	33*)	5 000	151145	35*)	5 000	156935
142668	1—50	200	147418	39*)	5 000	151172	05*)	1 000	157026
142901	1—50	200	147565	1—50	200	151186	11*)	1 000	157144
142993	1—50	200	147577	18*)	1 000	151191	46*)	1 000	157155
143029	1—50	200	147619	1—50	500	151286	04*)	1 000	157205
143052	1—50	200	147700	28*)	1 000	151399	1—50	200	157223
143061	21*)	1 000	147716	1—50	200	151400	1—50	200	157425
143222	1—50	200	147732	1—50	200	151824	1—50	200	157443
143231	1—50	200	147822	1—50	200	151825	1—50	200	157469
143347	1—50	500	147839	19*)	1 000	151937	1—50	200	157530
143377	1—50	200	148077	1—50	200	152115	1—50	200	157551
143476	1—50	200	148130	1—50	200	152325	17*)	1 000	157690
143587	1—50	200	148176	1—50	200	152480	48*)	1 000	157739
143675	02*)	1 000	148241	1—50	200	152627	05*)	5 000	157948
143822	45*)	1 000	148423	26*)	1 000	153003	26*)	1 000	157997
143864	1—50	200	148581	1—50	500	153023	1—50	200	158008
143879	22*)	1 000	148731	1—50	200	153267	1—50	200	158087
143938	01*)	1 000	148983	22*)	1 000	153272	1—50	200	158098
144089	1—50	500	149133	1—50	200	153433	1—50	200	159214
144101	1—50	200	149191	1—50	200	153437	1—50	500	159271
144132	1—50	200	149198	41*)	1 000	153591	40*)	1 000	159432
144243	46*)	5 000	149490	1—50	500	153614	1—50	200	159540
144486	10*)	1 000	149540	1—50	200	153640	19*)	1 000	159692
144668	1—50	500	149565	1—50	200	153993	09*)	1 000	159801
144937	1—50	200	149618	1—50	200	154558	03*)	1 000	159973
144953	1—50	200	149622	1—50	200	154728	1—50	200	159986
145047	41*)	1 000	149662	1—50	200	155156	48*)	1 000	

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөөдэ 49 номернуудта тус бүриин 20[…] шүүбэринүүд буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ комиссиин т[…] ажалшадай депутадуудай Кировскэ областной Со[…] сэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. П. СА[…]
Комиссиин харюусалгата секретарь Л. А. ВА[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды в переводов — […] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

Н—00546. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. […]